тадқиқотлар институти

ҲУРРИЯТ

5 - 11 апрель 2000 йил

14 (167) - сон

МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА

Чоршанба кунлари чиқади 1996 йил декабрдан чоп этила бошлаган

ТАРАДДУД

АЛЛОМА ИЗИДАН

Марғилонда буюк аллома, ислом ҳуқуқшунослигининг отаси Бурҳониддин ал-Марғиноний таваллудининг 910 йиллигини нишонлашга катта тайёргарлик кўрилмоқда.

Ўктамжон ЭШОНБОБОЕВ, журналист

Шаҳарда ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш тадбирлари ўтказиляпти. Шаҳар маркази, маданият ва истироҳат боғи, Марғилон темир йўли шоҳбекати ҳудудларида қурилиш-таъмирлаш ишлари амалга оширилаётир. Меҳнат ва ўқув жамоаларида, маҳаллаларда таниқли олимлар, уламолар ва ҳуқуқшунослар билан учрашувлар ташкил этилаётир.

Шаҳар ҳокимлиги аллома номидаги жамғармани ташкил этди. Ҳокимлик ва жамғарма ташаббуси билан эса, шу йил 8-15 март кунлари бобокалонимиз ҳаёти ва бой илмий меросини чуқур ўрганиш мақсадида аллома қадамжоларига илмий-тадқиқот экспедицияси ташкил этилди. Экпедициямиз аъзолари Ўзбекистон Мусулмонлари идорасида бўлдилар. Идора кутубхонасида сақланаётган қадимий қўлёзмалар, шунингдек, дунёга машҳур олимимизнинг "Ал-Ҳидоя" шоҳ асари кўчирилган қўлёзма билан танишдилар. Тошкент давлат Шарқшунослик институти олимлари билан суҳбатлашдилар. Ҳазрат Аҳмад Яссавий ёдгорлиги жойлашган Туркистон шаҳрида бўлдилар. Самарқанд ва Бухорода улуғ бобокалонимиз қадамжоларини зиёрат қилдилар.

Ўзбекистон Фанлар Академияси Самарқанд бўлими, Археология институти, Самарқанд ва Бухоро давлат университетлари олимлари ва таниқли уламолар билан учрашиб, Ал-Марғиноний ҳаёти ва асарлари ҳақида янги маълумотлар тўпладилар. Исмоил ал-Бухорий, Баҳоуддин Нақшбанд ҳазратлари зиёратгоҳларини тавоф этдилар.

Олимлар билан ҳамкорликда илмий-амалий анжуманлар ўтказиш, илмий рисолалар тайёрлаш ва чоп этишга киришилди.

ҚЎҒ-Э!

Бутун ютадиган одамга тиш на ҳожат!

ШАРҲ

ТАҲРИРИЯТГА ХАТ КЕЛДИ

Яхши мактуб – гўзал суҳбатдош.

Ҳар гал таҳририятга хат-хабар келганида бир суюнсак, ундагиларни ўқиб-уқиб яна бир мамнун бўламиз. Негаки, мактублар юракдан, самимият билан ёзилади. Хатларни кўздан кечирарканмиз, қаршимизда "Ҳуррият"га ишонган, у билан дардини баҳам кўришни лозим топган ва газетамизни севиб мутолаа қиладиган инсонлар тургандек бўлаверади.

Газетамизнинг жонкуяр мухлисларидан бири ёзёвонлик кекса муаллим **Нурмат Ҳайдаров**дан бу гал бир туркум шеърлар олдик. Сиёҳи қуриб-қуримаган шеърларда муаллифнинг газетамизга шайдолик тўла дил изҳорлари зуҳур топган.

Арнасойлик **Номоз Қаршибой** ўғли эса кейинги вақтларда республикамиздан ноқонуний равишда алюминий олиб чиқиб кетаётган тужжорлардан кўнгли ранжийди.

Бахтга қарши, "алюминий васвасаси" қўшни Тожикистонда яшовчи айрим молпарастларни ҳам четлаб ўтмаган экан. Хўжанддаги жамоатчи мухбиримиз **Ўринбой Усмон** тайёрлаб юборган хат-хабарда айтилишича, қўшни мамлакатдан бир неча йил зўр иштаҳа билан олиб чиқиб кетилган мис ўрнини эндиликда алюминий васвасаси эгаллаган. **"Айрим ёвуз ниятлиларнинг пулга муккасидан кетиш оқибатида мамлакатда алюминий васвасаси кун сайин авжига чиқмоқда..."** деб ёзади мухбиримиз.

Тошкент шаҳри Шайхонтаҳур тумани М—13-мавзеси 18-уй, 43-хонадонда истиқомат қилувчи **Нодира Аҳмедова**нинг мактуби эса бошқача. Келинг, яхшиси ундан иқтибос келтирайлик:

"Ассалому алайкум, таҳририят аъзолари, — деб ёзади мухлисамиз. —**Мен 1997 йилнинг апрель ойида сўнгги вақтларда "томсиз"лар учун жуда таниш бўлган "Тошуйжойжамғармабанк" (ҳозирги "Ўзуйжойжамғармабанк")ка яхши ниятлар билан аъзо бўлдим. Аниқроғи, 1996 йил декабридан 1997 йил апрелгача тайёр ҳужжатлар билан банк эшиги олдида сарғайиб юриб (чунки бу вақт мобайнида банк янги аъзолар қабул қилмади), ниҳоят, 22 апрелда ҳисоб-китоб дафтарчаси очишга муяссар бўлдим. Ишлаб турган корхонам ёрдамида ўн ойдан сўнг, 1998 йилнинг 12 февралида Мухбир кўчаси, 2-уй, 18-хонадонни 1998 йилнинг 3-чораги мобайнида қуриб топшириш шарти билан 540396 сўмлик имтиёзли кредит олишга шартнома тузилди. Бироқ менинг бир неча ўн марта оғзаки ҳамда ёзма, жумладан, 8.10.98, 15.03.99, 29.06.99, 28.07.99 саналарда қилган мурожаатларимга қарамай, уй ҳозиргача топширилгани йўқ.**

Сизлардан илтимос, мазкур ишнинг адолатли ҳал қилинишига ҳиссаларингизни қўшасизлар, деб

Аҳмедова Нодира"

Ушбу хатга изоҳ бериш ортиқча бўлса керак. Ишончимиз комилки, банк мутасаддилари Н.Аҳмедованинг қонуний ҳуқуқларини тиклашда яқиндан ёрдам берадилар ва бу ҳақда таҳририятимизга бир энлик жавоб хати ҳам йўллайдилар.

Яна бир гап. Бугун, ***5 апрель куни соат 10.00 дан 11.00 га қадар Ўзбекистон радиосининг Тошкент студияси "Уйжойжамғармабанк" мутасаддилари билан бевосита мулоқот ўтказади. 139-06-00, 139-06-91 телефон рақамлари орқали ўзингизни қизиқтирган ва қийнаётган барча саволларни олдиндан бериб қўйишингиз ҳам мумкин.***

Яна мактублар шарҳида давом этсак.

Оқдарёлик мактаб директори **Нурқосим Қаюмов** йўллаган мактубга кўра, Бобур номли жамоа хўжалиги Муллоқўрғон қишлоғидаги юқумли касалликлар шифохонаси мактабнинг асосий биносидан атиги 14 метр нарида жойлашганлиги ўқувчилар ва шу ерга ёндош ҳудудларда яшаётган аҳоли саломатлигига жиддий путур етказмоқда. Мактаб ва унинг атрофидагиларнинг тиф, сариқ, грипп ва ошқозон-ичак, хасталиклари билан касалланиши одатий ҳолга айланиб қолган. Мактаб директорининг юқумли касалликлар шифохонасини бошқа жойга кўчириш юзасидан бир қатор мутасадди ташкилотларга, шу жумладан, Самарқанд вилояти ҳокимлиги ва Республика Соғлиқни сақлаш вазирлигига қилган мурожаатларига, таассуфки, ҳанузгача жавоб бўлмаган.

Масаланинг инсонлар ҳаётига жиддий хавф туғдираётганлигини инобатга олиб, Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва вилоят ҳокимиятидаги мансабдор шахслар баҳамжиҳатликда муаммони тезроқ ва оқилона ҳал қиладилар, дея умид билдирамиз.

Баҳром Қаршиев ўз мактубида Қўшработ туманида қорамол ўғриларининг мушугини "пишт" дейдиган мард топилмаётганидан афсусланади.

Қўшработда қорамол ўғирланишининг ҳеч гапмаслиги "Туяни шамол учирса эчкини осмонда кўр" мақолини эслатади бизга. Начора, туманда аҳвол шундай экан, қўшработликларни ҳушёрликка чақириб, қадимдан қолган ҳикматни яна бир бора такрорлаймиз: "Молингга эҳтиёт бўл, ҳамсоянгни ўғри тутма!"

Шунингдек, таҳририятимизга мактуб битган Қамаши тумани Амир Темур кўчаси 50-уйда яшовчи, 2-гуруҳ ногирони **Замира Худойбергенова,** Самарқанд тумани Янгиобод қишлоғи 13-уйда яшовчи **Н.Аҳророва,** Хоразм вилояти Ҳазорасп туманида яшовчи **Дармон Султонова,** риштонлик **Турсунали Юсуфий,** деҳқонободлик **У.Эшқувватов** бошчилигидаги бир гуруҳ ишчилар жамоасига ва Қувасой тумани Қўчқорчи қишлоғида яшовчи **Т.Аҳмадшоев**ларга ҳам ўз миннатдорчилигимизни билдирамиз.

Мактубингиз учун ташаккур, қадрдон муштарий!

Н.АСЛОН

ШАРОИТ

ШАҲРИСАБЗЛИКЛАР ШИКОЯТ ЁЗМАЙДИ...

Ёхуд мухбирнинг кундалик дафтаридан

Шаҳрисабз. Қумқишлоқ қишлоғи.

23 март. Олис пойтахтдан келдим. Йўл чарчоғи сабабми, ё баҳор ҳавоси элитибми, ухлаб қолибман. Бир пайт алланарсанинг даранг-дурунг шовқинидан уйғониб кетдим. Ҳаммаёқ қоп-қоронғи. Аввалига гап нимадалигини англолмай турган камина кейин ҳаммасини аниқ идрок эта бошладим: чироқ ўчган. Қўлимдаги соатимнинг ёниб турган милларига қарадим: кечки 9 га яқинлашмоқда.

24 март. Йўл чарчоғи чиққан. Қишлоқнинг тоза ҳавосини симириб, ётибмиз оёқни осмондан қилиб. Бунақа пайтда каллага зўр нарсалар келади-да. Янги гаплар, янги ғоялар, борингки, теша тегмаган мавзудаги бутун бошли мақолалар ҳам ёзилиши мумкин. Кечқурун ўтирволиб а-анча нарса ёзмоқчи эдим, иложи бўлмади, одамнинг таъбини хира қилиб, чироқ ўчиб қолди.

25 март. Бугун кундаликка ёзгулик иш бўлгани йўқ десам ҳам арзийди. Фақат битта янгилик: ҳар кунгидек кун ботар-ботарда ўчадиган чироқ ярим кечага бориб ёнаркан...

30 март. Орада бир неча кун кундаликка ҳеч нарса ёзганим йўқ. Бунга чироқнинг йўқлигини сабаб қилиб кўрсата олмайман. Бу кунлари пойтахтда, таҳририятда ёки йўлда эдим. Лекин, айнан бугунги каби, ўтган ўша уч-тўрт кунда ҳам оқшомлари чироқ бўлмагани ёки бир неча соатга "дам олгани" аниқ...

31 март. "Ўчиб асабимни ўйнамасин" дея, кунботарда чироқни ёқмай, хаёл суриб ётавердим. Қоронғи тушди. Қўшнилардан бириникида алланиманингдир тарақлаб сингани-ю, кимнингдир чинқиргани эшитилиб, хаёлим бўлинди. Кейин хотин кишининг боласигами-ей, ё бошқагами вайсаб кетгани қулоққа чалинди. "Кўзингга қараб юрмайсанми? Ҳе, светти ўчирганниям...". Нақ ярим соат "светти ўчирган"нинг гўрига ғишт қаланиб, "уйи куйди" ҳамки, "свет" ёнмади...

1 апрель. Бугун ҳазил қиладиган кун эмиш. Балки чироқни бугун ҳазиллашиб ўчиришгандир. Иннайкейин, бугун одамлар бир-бирини алдашаркан. Лекин мен алдаётганим йўқ, ростданам бугун чироқ ўчди.

Кундалик юритувчи ШЕРЗОД

P.S. Азиз ўқувчи! Агар сизда ҳам чироқ ўчса-ўчмаса, ажабланмассиз. Шаҳрисабз туманининг айрим (балки-да, аксарият) қишлоқлари аҳолиси "свет"дан ёлчимаётган бўлишса-да, шикоят ёзишмайди, чунки кундуз куни иш-у ташвишдан бошлари чиқмаса, оқшомлари... чироқ йўқ. Шам ёки мойчироқ остида ёзилган хатлар чиройли чиқмаса керак-да.

Сизга ҳавола этилган кундалик эса, мухбирники. Мавзуга алоқадор мақола ҳам яқин кунларда газета юзини кўрса ажабмас. Чунки унинг асосий қисми ҳозирча шам ёқиб, оз-оздан ёзилмоқда.

"ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ" ГАЗЕТАСИ МАЪМУРИЯТИГА!

Муҳтарам ҳамкасабалар!

Маълумингизким, таҳририятларимиз боши берк йўлакнинг охирида жойлашган. "Ҳуррият"га танда қўйган мухлислар "ЎзАС"ни босиб ўтишидан кўп хижолатдамиз, аслида.

Бироқ, мана, икки-уч кундирки, "ЎзАС"нинг остонасига йиғилаётган тумонат оралаб таҳририятимиз ҳужраларига ўтиб олиш амримаҳол бўлиб қолди. Овозаларга қараганда, "ЎзАС"нинг 31 март сонида берилган эълонни ўқиган аҳли қалам шу таҳририятга ишга кириш илинжида оқиб келаётган эмиш! Эълонда босилишича, "ЎзАС" ижодий ходимларига 25-30 минг маош белгиланган эмиш. Қойил! Ойига бир марта хизмат сафарига, йилига бир марта хориж сафарига бориш шарт эмиш. Офарин! Нима, апрель арафасида қўшниларимиз хазина-пазина топдими, деган хаёлга ҳам бордик. Шундай бўлса, омадингизни берсин, албатта. Илло, шу-унча имконият топилганида ҳиммат аввалбош қўни-қўшнилардан бошлангани дуруст эмасмиди?

"ЎзАС"га ишга ёлланиш илинжида ёпирилиб келаётганларни қандай қилиб биз ўзимизга жалб этамиз энди?!

Хуллас, аҳвол чатоқ, қўшнилар! Бунақанги эълондан яна биттаси чиқса ё дастингизни дароз қилиб қўйган муассисларингизга мурожаат қилишдан ўзга чорамиз қолмайди, ёки бу боши берк кўчадан... э, кечирасиз, йўлакдан чиқиб кетишга мажбур бўламиз.

Ҳурмат билан "Ҳуррият" маъмурияти

ҲОДИСА

СУРАТГА ТУШМАНГ – ЖАРИМА ТЎЛАЙСИЗ!

20 март Наврўз кунларининг бирида собиқ "Ғалаба" боғи ёнига ҳашаматли қилиб қурилган "Интерконтиненталь" меҳмонхонаси олдида айланиб, суратга тушдик. Биздан 20-30 қадамлар наридаги милиция формасидаги икки йигитга аввалига эътибор берганимиз йўқ. Суратга тушиб бўлган ҳам эдикки, икки милиционер йигит дарҳол ёнимизга келиб: "Нега суратга тушасан, бу ерда суратга тушиш мумкин эмас", деди. "Нега?" дея сўрадик. Улар бу ерда 16 февраль воқеалари рўй берганини тушунтира кетди...

Уларнинг гапи қанчалик мантиқсизликка бораётганини билиб турсам-да, ҳеч бир важ айтолмасдим. Чунки, ҳарифинг бир нарсани тушунса, у билан олишасан-да. Хуллас, фотоаппаратни бой бердик. Улар фотоаппаратимизни қўлтиқлаганча бизни ҳам яқинда турган машинаси томон олиб кета бошлади. Уларнингча, бизларни "отдел"да "разбор" қилишармиш. Шунда йигитлардан бири шунақа қилиш шартми, ишни бости-бости қилиб қўя қолайлик, деган таклифни айтди. Чўталнинг миқдорини ўзимиз айтишимизга тўғри келди. Начора, 400 сўмни қуртдай санаб бердигу, ўша меҳмонхона олдидан кетишга мажбур бўлдик. Фотоаппарат ўзга кишиники эди. Шу боисдан ҳам чўнтакдан кетган чўталга ачинмадим.

Ачинганимки, қўл-оёғи бутун, тоғни урса толқон қиладиган йигитларимизнинг маънавий ногирон эканлиги эди. Наҳотки, 400 сўм учун шу қадар тубанликка бориш мумкин бўлса?! Ахир бугун маънавият ҳақида ҳаммадан кўп гапираётган ўзимиз-ку.

Туроб ТЎХТАМУРОДОВ, Алоқа институти толиби

ТАҲРИРИЯТДАН: ***Дўстимиз Туроббой!***

Бу каби ҳодисаларга кўпам ажабланмаса бўлади. Тўғрида, гуруч курмаксиз бўлмаганидек, қонун посбонлари орасида ҳам шунақалари учраб турар экан. Сизнинг хатингиз баҳонасида биз ҳам мутасадди раҳбарларга сим қоқиб кўрдик. Ҳақиқатан, суратга олиш мумкин бўлмаган объектлар мавжуд бўлиб, бу махсус рўйхатда турар экан. Лекин уларнинг айтишича, "Интерконтиненталь" меҳмонхонаси бу рўйхатга кирмас эмиш. Шундай экан, қонун посбонлари сизнинг хатингизга муносабатларини билдиришар.

ПАСТЛАБ УЧИНГ, ТУРНАЛАР!..

30 март, жума.

Муборак кун тонгида, аниқроғи, соат 7.35 да пойтахтимизнинг Беруний метро бекати устидан Шимоли-шарққа томон турналар галаси учиб ўтди. "Қурей"лашиб бораётган бу жониворлар шу қадар пастлаб учдики, лоф бўлса ҳам, уларнинг мунчоқдек-мунчоқдек кўзларини бемалол кўриш мумкин эди!

Ҳамманинг кўзи кўкда. Айниқса, бир ҳайдовчи тушмагур турнани кўраман деб, оз қолди автобусни йўлдан чиқариб юборишига...

Турналар метро бекати атрофида писта, сигарета, "заказ" сомса ва атторлик буюмлари билан савдо қиладиганларнинг суҳбатини қиздириб юборди.

— ...Ва ниҳоят, юртимизда арзончилик бўларканда-а?!

— Қанийди!

— Ишқилиб, яхшиликка бўлсин.

— Қайтанга клиентларимиз кўпаяди.

— Шундай бўлармикин?

— Яна қайдам...

Илоҳим, савдо аҳлининг айтгани рост чиқсин!

Юртимиз арзончилик, тўкинчиликка, энг муҳими эса, тинчлик-хотиржамликка макон бўлсин!

Ҳар йили пастлаб учинг, жон, турналар!..

Ф.КОМРОН

МУЛОҲАЗА

ҚОНУН ВА... ҚОҒОЗБОЗЛИК

Ҳолбуки, муаммолар етарли

Бақо НИЗОМОВ, юридик фанлари номзоди

Демократиянинг мазмуни-моҳияти фақат президент ёки давлат ҳокимияти органларини муқобил йўл билан сайлаш билангина ўлчанмайди. Чунки демократиянинг сифатига давлат органларининг шакллари, сиёсий режим, фуқаролар ва инсон ҳуқуқлари ва уларнинг нечоғли амалга оширилаётгани, миллий урф-одатлар ва ҳоказолар ҳам таъсир этади.

Демократия — бу кўп қиррали тушунча бўлиб, унинг асосий вазифаси жамиятда шахснинг эркин ва фаровон яшашига муҳит яратишдир.

Демократиянинг шаклланишида сиёсий партиялар фаолияти алоҳида аҳамият касб этади. Афсус, бизда сиёсий партиялар масаласида илиқ фикр айтиш қийин.

Бугунги кунда ислоҳотларни ривожлантириш ва янада эркинлаштириш давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Бироқ бу борадаги ишларда сиёсий партияларнинг роли кўзга кўринадиган даражада эмас. Ҳаттоки, ҳар қадамда учраб турадиган, жамиятимизнинг ривожланишига зарар етказаётган ва ўз ечимини кутиб турган муаммоларни ҳам сиёсий партиялар очиқ-ойдин кўтариб, уларни ечиш йўлларини кўрсатиб бераётганлари йўқ.

Ўтиш даври мураккаб жараён экани тўла-тўкис тан олинган бир вақтда, наҳотки давлатимиз ва жамиятимизда ҳал қилиниши зарур бўлган муаммолар бўлмаса?

Маълумки, ҳозирга кунда каттароқ бир хусусий мулкнинг (ҳовли, автомашина, савдо дўкони ва ҳоказо) фуқаролар томонидан бир-бирларига сотилиши ва сотиб олиниши фақат АҚШ доллари орқали амалга оширилади. Маълумотларга қараганда, 1997 йилда фуқароларнинг қўлларидан ноқонуний равишда ўтган АҚШ долларининг миқдори 3,5 миллиардни ташкил қилган экан. Ҳаётда эса АҚШ долларининг қиймати бир хил эмас. Давлат томонидан ўрнатилган қиймат 144 сўм бўлса, ҳар бир шаҳарнинг маълум бир жойларидаги қора бозорларида бир АҚШ долларининг қиймати 750-800 сўмни ташкил қилади. Бу тафовут бозор иқтисодига нечоғли таъсир этишини айтиб ўтиш ортиқча. Ҳозирги кунда кучда бўлган қонунлар асосида олибсотарларга қарши катта кураш ҳам олиб борилмоқда, лекин бу билан АҚШ доллари бозорига чек қўйилаётгани йўқ. Бу муаммонинг ечимини кўпчилик конвертация масаласига боғламоқда. Лекин конвертация, бу — давлат мулки ва давлат маблағи тааллуқли бўлган масала-ку?! Гап эса фуқароларнинг қўлида мавжуд бўлган валюталар тўғрисида кетяпти. Бу муаммога янги қонунларни қабул қилиш билан эмас, балки мавжуд бўлган қонунлар ижросини бекаму кўст бажариш билан чек қўйиш мумкин.

Айрим сиёсий партияларнинг дастурларида эса фақат янги қонун қабул қилиш ёки бор қонунларни янада такомиллаштириш тўғрисида гап кетади, холос.

Маълумки, биринчи чақириқ Олий Мажлиснинг якунловчи ҳисобот сессиясида депутатлар томонидан 5 йил ичида 13 та кодекс ва 140 тадан ортиқ қонун қабул қилинганлиги тўғрисида айтиб ўтилган эди. Тўғри, янги жамият янги қонунлар қабул қилишни тақозо этади. Лекин шуниям эсдан чиқармаслик керакки, ҳар бир янги қонунни ҳаётга татбиқ қилиш учун қонуности меъёрий ҳужжатлар ҳам қабул қилиниши керак. Шунинг учун ҳам бир йилда Вазирлар Маҳкамаси томонидан 600 га яқин, вазирликлар, республика ва вилоят бошқармалари, вилоят, шаҳар ва район ҳокимиятлари томонидан минглаб қарорлар қабул қилинади. Буларнинг ҳаммасини ҳаётга татбиқ этиш, уларни ўрганиш ёки ўқиш бир ёқда турсин, ҳаттоки санаб чиқишнинг ўзи амри маҳол. Ҳуқуқий давлатнинг энг асосий талаби эса қонун ва қонуности норматив актларга қаттиқ риоя қилишдир.

Қонунлар ва бошқа норматив актлар қанча кўп бўлса, табиатан уларнинг устидан назорат қилишлик ҳам қийинлашиб қолади, натижада уларнинг қадр-қиймати, салоҳияти ва обрўси тушиб кетади. Бу эса умумий ривожланишга тўсқинлик қила бошлайди.

Мен янги сайланган депутатлардан илтимос қиламанки, улар янги қонунлар қабул қилишдан олдин, бор қонунларни қайтадан ўрганиб чиқиб сарагини-саракка, пучагини-пучакка чиқариб, энг зарур ва ривожланишга ёрдам берадиган қонунларни қолдириб, қолганларини бекор қилсалар.

Маълумки, бозор иқтисодиётини ривожлантиришда кичик ва ўрта бизнеснинг роли ниҳоятда катта ўрин эгаллайди.

Кичик ва ўрта бизнес билан шуғулланиш учун ҳар бир фуқаро маълум бир йўналишдаги соҳа бўйича кичик корхона очишга қонуний равишда ҳақлидир. Ҳозир юртимизда минглаб кичик корхоналар самарали равишда фаолият кўрсатмоқда. Деярли ҳамма кичик корхоналарнинг низомларида ўзи ишлаб чиқарган ёки бошқа маҳсулотларни сотиш ва сотиб олиш ҳуқуқлари қайд қилинган ва бу ҳоким қарори билан тасдиқланган ҳам.

Амалда эса кичик корхоналар савдо-сотиқ қилишлари учун яқинда вилоятларда ташкил этилган савдо департаментларига мурожаат қилиб, улар ўрнатган қоидаларга асосан, ўнлаб ташкилотлардан ҳужжатларни тўплаб, овораи сарсон бўлиб ва шу тўпланган ҳужжатлар асосида савдо департаментларида бир йил муддати билан бериладиган ва яна ҳоким томонидан имзоланган рухсатномаларни олгандан кейингина ўз маҳсулот ва мулкларини сотишлари мумкин. Ҳар бир ташкилотдан ҳужжат олиш, бу - жон олиш билан баробар эканлигини эса фақат бошига тушган билади. Бундай ҳолат муаммо эмасми?

Яна бир мисол. Янги ташкил қилинган кичик корхона ўз фаолиятини амалга ошириши учун банклардан кредит олишга муҳтож эканлиги ҳеч кимга сир эмас. Кредит олиш учун корхона раҳбари банкларга мурожаат қилиб олинадиган кредитнинг қийматидан 30-40 фоиз қимматроқ мулкни гаров тариқасида тақдим этганидан сўнг банклар кредит масаласини ҳал қилишни эмас, балки бу масалани фақат кўриб чиқишлик учун Адлия Вазирлиги томонидан ўрнатилган тартибга мувофиқ 28 та ташкилотдан ҳужжатлар олиб келишни талаб қилишлари, у ҳужжатлар олиб келингандан кейин ҳам кредит бериш масаласини ойларга, ҳаттоки йилларга чўзишлари бемаънилик эмасми?

Охирги вақтларда бу камчиликларни йўқотиш учун берилаётган тавсиялар эса фақат шу ҳужжатлар сонини камайтиришга қаратилган, холос.

Мантиқан кредит берувчи ташкилот кичик корхона раҳбаридан кредитнинг қимматидан 30-40 фоиз қимматроқ мулкни шартнома асосида, нотариал идоралари томонидан тасдиқланиб олганидан кейин, бу кичик корхонадан наинки бирон-бир ҳужжат, балки бизнес-режани талаб қилиш ҳуқуқига эга бўлмаслиги керак. Чунки кичик корхона олган кредит миқдорини ўз вақтида қайтариб бера олмаса, унда гаровга қўйилган мулки кредитор томонидан қонуний равишда мусодара қилинади. Бундай бўлишига бирон-бир тадбиркор йўл қўймайди, чунки у ўзига зарар етказишни хоҳламайди.

Кредит берилаётганда фақат гаровга қўйишга мулки бўлмаган тадбиркордан бизнес-режа, унча кўп ва мураккаб бўлмаган ҳужжатларни талаб қилиш мумкин ва бу мақсадга мувофиқ бўлар эди.

Шу ерда бир масалага тўхташга тўғри келади. Бу — кредит бериш тартиби. Кредит берадиган ташкилотлар кредит маблағини берсаю, унинг тартибини Адлия Вазирлиги ўрнатса, буни қандай тушуниш мумкин? Наҳотки, кредит берадиган ташкилотларда олий маълумотли, шу соҳани тушунадиган ва амалий равишда биладиган ҳамда шу соҳада 10 йиллар давомида ишлаб келаётган раҳбарлар ва мутахассислар кредит бериш тартибини ишлаб чиқиб, уни ўрната олмасалар?

Бирон-бир сиёсий партия эски тузум мероси — қоғозбозликка кескин ва шафқатсиз уруш эълон қилганида эди, у сиёсий партиянинг садақаси кетсанг арзирди, чунки қоғозбозлик давлат ва жамиятимизнинг тинкасини қуритади.

Кўриниб турибдики, жамиятимизда биргина тадбиркорлар олдида анчагина муаммо мавжуд. Бу эса табиий, чунки ҳар бир жамият доимо ривожланиш жараёнидадир, у ўлик организм эмас. Шундай экан, партиялар бор муаммоларни фақат кўтариш билан ўзларини чекламасдан, балки бу муаммоларни ечиш йўлларини дадил тавсия этишса, қани!

Ҳар бир сиёсий партия қайси йўналишда иш олиб боришни, халқнинг қайси қатламларига суянишни ўзи танлайди, албатта. Лекин ҳозирги вақтда Ватан тараққиёти партияси тадбиркорларнинг муаммоларини ечишга, Адолат партияси ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва қонунчиликни мустаҳкамлаш муаммоларини ечишга, Фидокорлар партияси ёшларнинг муаммоларини ечишга кўпроқ эътибор қаратсалар, Миллий тикланиш партияси эса ҳозиргача самарали равишда олиб бораётган, яъни тарих, маданият, маърифат, маънавият ва ҳоказо йўналишдаги ишларини давом эттираверса ва шу тарзда сиёсий партиялар ҳозирги ўтиш даврининг концепциясини ишлаб чиқишга ўз ҳиссаларини қўшсалар мақсадга мувофиқ бўлар эди.

МУНОСАБАТ

"НОСКАШ МИЛИЦИОНЕР"

Оммавий ҳисобланган иллат фақат милиционерларнинггина устидан кулишга асос бўла оладими?

Исмоил ШОМУРОДОВ

"Ҳуррият" газетаси орқали ҳуқуқни ҳимоя қилиш идоралари шаънига айтилаётган мақолаларни имкони борича кузатиб боришга ҳаракат қиламан. Фикрни шакллантирувчи, мувозанатни ушлаб турушга уринувчи газетанинг мавжудлигидан хурсанд бўламан. Шундай мақолаларни ўқий туриб ҳақиқатан-да севинаман. Баъс бўлса, орқасидан ҳақиқат ҳам бўй кўрсатиб қолса ажаб эмас. Тўғри, ҳуқуқий мавзудаги мақолаларнинг аксарияти адвокатларнинг материаллари асосида ёзиляпти. Бу ҳам бир ижобий ҳолат, ҳамма ўз овозига эга бўлиши лозим. Лекин кейинги пайтларда ҳуқуқни ҳимоя қилиш идораларининг устидан умумий хулоса чиқаришлар кўпайиб кетмаяптимикан?

Шундай мақолаларнинг иккитасига тўхталмоқчи эдим. Булар Исфандиёрнинг "Порахўрлик" ва А. Йўлдошевнинг "Шахс эркин - жамият эркин" мақолаларидир.

Мазкур мақолаларга эътироз нималардан иборат?

Адвокат ва журналист халқининг объектив бўлиши қийин. Нега? Чунки, адвокат касб нуқтаи назаридан шунга мажбур. Аравасига тушаммо буям бир тахмин, хаёлда) одамларнинг маълум қисми жиноятчига қолаверади. Одамларни қийнаш, ўлдириш, азоблашдан роҳатланадиган руҳий касаллар, маняклар барибир бўлаверади.

Шунингдек, муаллиф эркинлик деганда фақат ҳуқуқни ҳимоя қилиш идораларидан қутулишни тушунади. Ҳар ҳолда унинг битикларидан шундай хулосага келасан, киши. Агар эркинлик милиция ходимлари ҳужжатингни текширмаслигидангина иборат бўлганида, бунинг йўли жуда осон эди.

А.Йўлдошев шаҳарда истаган милиционер сумкангни титиб кўради, деган фикрни билдиради. Агар муаллифнинг ёдида бўлса, 1998 йилнинг кузига келиб оммавий ахборот воситалари орқали милицияни, хусусан давлат автомобил назорати ходимларини танқид қилиш жуда авж олиб, бу нарса ДАН ходимларининг машиналарни тўхтатишлари, текшириб кўришлари чекланишига олиб келганди. Оқибати эса... ҳаммага маълум. 1999 йил 16 февралдан кейин эса оммавий ахборот воситаларида турли хил саволлар пайдо бўлака қийган миршаб ҳукумат номидан дўқ уриши"ни айтиб, нолийди.

Шу гапларни ўқир эканман, журналистларимиз ҳанузгача бир оддий ҳақиқатни тушунишни истамаётганликларидан ҳайратланаман: милиция — давлатнинг мажбурлов органи. Дейлик, Олий Мажлис депутати минбардан туриб гапирганда давлат гербининг орқасида туради, суд эса ҳукм ўқиётгандагина давлат гербининг остида туриб ўқийди. Улар минбардан тушгандан, ўз хонаси ёки кўчага чиққанларидан кейин ўзларида давлат рамзининг масъулиятини сезмасликлари мумкин. Чунки улар бу нарсани ўзлари билан олиб юрмайдилар ёки, дейлик, ҳар қандай раҳбар, ҳар қандай ҳоким ҳам кўчага чиққандан кейин, оддий фуқаро, шахс. Милиционер эса бундай эмас, у қаерга бормасин, формада экан, милиционерлигича қолади. Энг оддий милиционер-да елкасида давлатнинг гербини олиб юради. Бу шунчаки ясан-тусан учун тақиб қўйилган, ялтироқ нарса эмас, унинг ўзига яраша масъулияти бор. Бу масъулият бошқа соҳаларнинг генералларига-да берилмаслиги мумкин. Давлатнинг умумэътидингми, ашуласини ҳам айт ёки пулни тўлаган мусиқа буюради, деган гаплар шу соҳага мос келади. Журналистлар эса аксарият ҳолларда кўнгилчан, таъсирчан бўлишади, кейин улар ҳар доим бир томон билан мулоқотда бўладилар, уларнинг гапи асосида фикрнинг, хулосанинг шаклланиб улгургани туфайли иккинчи томон қизиқтирмай қўяди. Эшитган гапларига ишониб, таъсирланиб кетишаверади. Таниқли журналист А.Йўлдошев "милиция, суд, прокуратура органлари қошидаги қўрқув бизнинг генларимизга қачон сингиб улгурган?", деган ҳақли саволни кўндаланг қўйибди. Жавоб эса оддий: Бизнинг генимизда милициядан қўрқиш жиноят содир этишни бошлаганимиздан кейин пайдо бўлган.

Умуман, қайси жамиятда полициядан қўрқишмайди? Дунёнинг энг эркин жамияти ҳисобланган АҚШдами? Бу юртнинг кўпгина штатларида полиция ходими гумондор шахсни қандай ҳолатда отиб ташламасин, ҳеч кимнинг олдида жавоб бермайди. Шундай бир шароитда полициядан қўрқмай бўладими? Биз эса ҳужжатимизни сўрагани учун бизни қўрқитаяпти, деб милиционерни танқид қилиб юрибмиз. Анча нозиклашиб қолдик...

А.Йўлдошев ҳам инсон учун керак бўлган нарсаларнинг энг биринчиси эркинлик, деган фикрни билдиради. Эркинлик инсон учун асосий нарса эканлигини таъкидлайди. Дарҳақиқат, шундай. Бироқ эркинлик борасидаги фикрлари хусусида муаллиф билан баҳслашмаган ҳолда айтиш лозимки, жамият эркинлашган сари, жиноятчилик миқдори ошиб боради. Бу — ҳаётнинг оддий қонуни. Чунки, айримлар ўйлаганичалик, эркинлик берилган сари одамлар ақлли бўлиб кетавермайди, балки улар ўз ҳолича қолаверадилар. Эркинлик эса ҳар кимга истаган нарсасини амалга ошириш имконини беради. Дунёдаги барча одамлар фақат яхшиликни исташларига ҳеч ким кафолат бермайди. Ахир ҳуқуқий давлат назариясининг оталаридан бири ҳисобланмиш И.Кант ҳам инсоннинг табиатан ёвуз эканлигини эътироф этган эмасмиди?!

Инсоннинг илоҳий мавжудот эмаслигини тан олайлик, ахир. Бутун халқ ақлли, тушунган бўлиб кетган, ташқаридан хавф туғилмайдиган, моддий бойликлар ҳаммага етиб ортадиган даражада кўп бўлган тақдирда ҳам (бундай бўлиши мумкин эмас-ку, бошлади. Шунча портловчи моддалар ташилган экан, ДАН ходимлари қайга қарадилар?

Қизиқ-да, ҳам осойишталигимиз таъминланишини хоҳлаймиз, ҳам милиция ходимлари бизни безовта қилмаслигини, кўзимизга кўринмаслигини истаймиз. Улар фолбинмас экан, жиноятчининг пешонасига ҳеч нарса ёзиб қўйилмаслигини эса журналистларимиз тушунишни ҳам хоҳлашмайди. Таёқнинг ҳар доим иккита учи бўлишини унутмаслигимиз керак.

Бугунги — чегараларимиз шаффоф бўлган, тўрт томонимиз очиқ, қўшниларимизда даҳшатли хавотир ўчоқлари юзага келаётган, айрим нодўст, жиноятчи халқаро ташкилотлар тўрт томондан кўз тикиб, тиш қайраётган бир шароитда мамлакатда тинчлик, осойишталик ва барқарорликни таъминлаб туриш нақадар оғир иш эканлигини ҳамма ҳам билавермайди. Аслида бундай эмас. Агар шундай бўлганида давлатлар катта харажатлар эвазига армиялар ва ҳуқуқни ҳимоя қилиш идораларини ушлаб турмаган бўларди. Осойишталик — тинимсиз заҳматлар натижаси. Унинг учун курашиш керак бўлади.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, ҳуқуқ-тартибот идораларини сўкиб топиладиган обрў - энг арзон обрўдир. Бу халқнинг осойишталиги, тинчлиги эвазига эришиладиган обрў. Чунки, қанча ёмонламайлик, давлатда, дейлик, милиция битта бўлади. Унинг муқобили йўқ. Конституциямиз ҳам буни тасдиқлайди. Ва уни қанчалар сўкмайлик ва у қанчалар ёмон бўлмасин, тинчлигимиз, осойишталигимизни милициядан бошқа ҳеч ким келиб ҳимоя қилиб бермайди. Унинг обрўсизлантирилиши эса жиноятчиларнинг тегирмонига сув қуйиш, холос..

Қайд этилган мақолаларда ҳуқуқни ҳимоя қилиш идораларининг оширилган ваколатлари хусусида фикр юритилади. Бу — умумий гап. Айтиш мумкин, бизда ижро ва суд ҳокимиятининг ўртасидаги прокуратурада ваколатлар кўп бўлиши мумкин. Бу Конституция ва алоҳида қонун билан белгилаб қўйилган. Шундай экан, нега қонун устиворлиги хусусида кўп гапирадиган журналистлар учун прокуратуранинг қонун билан берилган ваколатлари ноўнғай бўлиб туюлади?

А.Йўлдошев "оғзида носвойи бўлган миршабча"нинг тўрга чиқиб кетишини, "шапроф этган белгилари мавжуд. Шулардан бири мажбурлов аппарати – полициянинг мавжудлиги. Шундай экан, милиция ходими давлатнинг номидан гапирмай, "обрўманд"ларнинг номидан гапирадими?

Муаллиф қўрқув ҳақида ёзади. Бозордаги тижоратчи нега солиқчидан қўрқади? Солиқни тўлаб қўймагани учун-да, нимага бўларди. Бизда ҳали солиқ тўлаш маданияти шаклллланмаганлиги ҳеч кимга сир эмас. Тижоратчиларимиз ҳам хасисроқ. Фақат ўзим бўлсам, деган ғоя уларнинг кўпчилиги онгига сингиб кетган.

Исфандиёр ўз мақоласида порахўрлик иллатининг илдизига оммавий ахборот воситаларининг фаол иштироки орқали болта уриш мумкин, деган ғояни илгари суради.

Шу ўринда бир савол туғилади: оммавий ахборот воситаларининг ходимлари ҳуқуқни ҳимоя қилиш идоралари ходимларидан кўра покроқ ва тозароқми? Бу икки тоифа одамлар икки хил жамиятда тарбияланганми ёки икки хил жамиятда яшайдиларми? Йўқ. Улар, лозим бўлса, кеча бир мактабда, бир партада ўтириб ўқишган, бир хил тарбия кўришган. Ва, демакки, агар бугунги кунда, муаллиф таъкидлагандек, ҳуқуқни ҳимоя қилиш идораларида порахўрлар кўп бўлса, имконият туғилди дегунча оммавий ахборот воситалари вакиллари ҳам порахўрликка муккасидан берилиб кетади. Буни юз фоизлик кафолат билан айтишим мумкин. Чунки муаллиф сабабни эмас, оқибатни бартараф этиш хусусида сўз юритмоқда. Оқибат эса ёввойи ўтнинг барги, юлиб ташласанг, ўрнидан кўпроқ бўлиб, янгилари чиқади.

Сабаб нима?

Сабаб – моддий манфаатдорлик, бойлик.

Моддий манфаатдорлик, бойлик идеаллаштирилган, муқаддаслаштирилган бир шароитда сиз кишилардан нимани кутган эдингиз? Албатта бойликни бартараф этиш орқали порахўрликка қарши курашиш керак, деган фикрда эмасман, лекин кишилар онгидаги бойликка бўлган ишонч, интилиш ва сиғинишни бартараф эта туриб бу борада сезиларли натижаларга эришиш мумкин. Ахир инсонга кўп нарса керак эмас. Унга фақат ўз иши, ғоясининг ҳақлиги ва келажакка ишонч бўлса бас. Ҳозир эса бойлик келажак учун асосий кафолат бўлиб қолмоқда. Шу сабабли ҳам айримлар, имконият борида ўз ҳажмидан ўнлаб марта кўпроқ қон сўриб олиб, кейин узоқ вақтлар ўшандан озуқланиб ётадиган кана каби, қўлдан келган пайтда имкон қадар кўпроқ бойлик йиғиб қолиш пайида бўлмоқдалар. Лекин инсон онгли мавжудот сифатида мазкур табиий хусусиятидан юқорироқ туриши, канадан кўра бошқачароқ тарзда ҳаёт кечириши керак эмасми?! Бу бошқа мақоланинг мавзуси...

Хуллас, милиция ходимлари ҳам шу жамиятнинг, шу халқнинг аъзолари. Журналистлар томонидан уларга нисбатан юқори талабларнинг қўйилиши бир томондан қувончли ҳол. Улар милиция ходимларини аҳолининг бошқа қатламларидан маданиятлироқ, диёнатлироқ, инсофлироқ кишилар сифатида кўришни истайдилар. Шу сабабли, ҳатто, милиция ходимининг нос чекишини ҳам салбий кўриниш, деб баҳолайдилар. Аммо олма узилгани билан олма дарахтининг остига тушар эканки, бунда аниқ кимнидир айблаш қийин.

Дарвоқе, носкашлик тўғрисида. Бу одат анча ноўнғай, номуносиб. Ички ишлар идоралари ходимлари орасида уни бутунлай бартараф этиш лозим. Лекин биз қанчалар хоҳламайлик, милиция ходимлари ҳам шу халқнинг орасидан танлаб олинади, улар осмондан тушмайдилар, демак носкашлар ҳам унинг сафига кираверади. Уларни хизматга олмаслик эса инсон ҳуқуқларини чеклаш бўлади. Хуллас, носкашлик биргина милициянинг эмас, балки бутун жамиятнинг иллати. Бунинг учун фақат милициянинггина устига мағзава ағдараверишадолатсизлик, холос.

Худди шу гапни муаллифлар томонидан милиция ходимларига нисбатан билдирилган барча айбларга нисбатан ҳам айтиш лозим.

Келтирилганлардан милиция танқиддан холи ташкилот, деган хулоса чиқмайди. Аммо танқид аниқ далиллар асосида бўлиши керак. Ва бир-иккита билан бутун тармоқнинг устига лойқа чапламаслик лозим. Дейлик, ўқитувчилар, дўхтирлар ва журналистлар орасида ҳам порахўрлар, таъмагирлар бор, лекин ҳеч ким ушбу соҳаларнинг барча ходимларини ёппасига порахўр, таъмагир деяётгани йўқ. Милиция ходими бойиб кетаяптими, данғиллама уй соляптими (чунки бугунги кунда милиция ходими, агар хотини савдогар бўлмаса, бойиши умуман мумкин эмас), газетада мақоласи, суратми бериб юбориш мумкин.

ТАҲРИРИЯТДАН: Исмоил Шомуродов фаол ва ардоқли муаллифларимиздан. У кишининг мақолаларини орзиқиб кутамиз ва эълон қиламиз. Чунки, унинг мақолалари – фикр уйғотади! Мулоҳазага ундайди!

Мазкур мақола ҳам шу жумладан. Бироқ, шу ўринда андек ҳакамлик қилишга тўғри келмоқда. Аввало, ким қайси касб соҳиби бўлмасин, ёппасига ёмон отлиққа чиқариш тарафдори эмасмиз. Бу — одобдан эмас, албатта. Шунга қарамай, муаллифнинг "оммавий ахборот воситаларининг ходимлари ҳуқуқни ҳимоя қилиш идоралари ходимларидан кўра покроқ ва тозароқми?" – деган "қимматли" хулосасини ҳам чизиб ташламадик. Ҳатто у киши "имконият туғилди дегунча" журналистлар ҳам порага муккасидан кетади дея башорат ҳам чиқаради.

Эҳтимол, гап худди шу имкониятнинг кимларда кўплиги хусусида бораётгандир?

Яна андек эътироз: И.Шомуродовнинг ёзишича, АҚШнинг айрим штатларида полиция истаган гумондорни отиб ташласа ҳам ҳеч кимга ҳисоб бермас эмиш. Ҳай-ҳай, бундай имтиёз-ҳуқуқ бизнинг милиция ходимларига берила кўрмасин.

Нега? Уларга ишонмаймизми?

Ишонамиз, фақат ҳозирча мана шундай холис мулоҳазалар орқали ойдинлаштирилиши лозим бўлган муаммолар ҳам етарли.

Муаммонинг энг каттаси шу мақолада тилга олинган. Яъни, милиция ходимларини аҳолининг бошқа қатламларидан кўра маданиятлироқ, диёнатлироқ, инсофлироқ кишилар сифатида кўриш!

МЕН — ЖУРНАЛИСТМАН

ТАҲРИРИЯТ - ИЖОДИЙ ЖАМОА

Исмоил СУЛАЙМОНОВ

Ёш ва бўлажак журналистларга қўлланма, йўл-йўриқлар етишмайди, деган иддаолар қулоққа чалинади. Кўпчилик "бор-йўқ" деб ёқа йиртгунича умри матбуот ичида ўтаётган Устоз журналист, "Халқ сўзи" газетасининг бўлим мудири, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Исмоил СУЛАЙМОНОВ "Мен - журналистман" деб номланган китобни битирдилар.

Марҳамат, янги китобдан бир шингил ҳавола, муҳтарам муштарийлар, ҳамкасблар!

Жамиятни эркинлаштириш, демократик тамойилларнинг кенг ёйилиши, чуқур илдиз отишига кўмаклашишга даъват этилган ижодий жамоа — оммавий ахборот воситалари таҳририятларининг ўзида шу руҳ кенг намоён бўлиши керак деган фикрдаман. Журналист касбидаги кишилар бошқаларга нисбатан эркинликка кўпроқ интилади, чамамда, жойларда ўзларини эмин-эркин тутади. Назаримда, табиатан улар шундай яралган бўлсалар ажаб эмас.

Таҳририятларда шундай вазиятни вужудга келтириш лозимки, ҳар бир ижодий ходим ўз фикр-мулоҳазаларини ҳар қандай шароитда ҳам очиқ-ойдин айтаверадиган бўлсин. Зеро, бир қолипдаги ёки тайёр андозалардаги гаплар ижод кишисининг аввало дилини, сўнгра эса нигоҳини ҳам сўқир қилиб қўяди. Тўғри гапни, қанчалик малол келмасин, мардлик, бағри кенглик билан қабул қилишга тайёр турмоқлари лозим муҳтарам муҳаррир дўстларим.

Майли, ходимлар бир-бирини инкор этувчи мулоҳазаларини ўртага ташласинлар. Чидам билан, тоқат билан тинглашимиз керак бўлади. Назаримда, муҳаррир дўстимиз бу қарама-қарши фикрларга ҳакамлик қилишдан олдин, жумбоқни ечмакликни ходимларнинг ўзига ташлаб қўйгани маъқул. Ўшанда ким кўпроқ ҳақли эканлиги аён бўлади-қўяди.

Борди-ю, айтилган гаплардан раҳбарнинг кўнгли тўлмаса, ана унда ўз мулоҳазаларини айтса, ким нима учун ноҳақ, ким эса нима сабабдан ҳақ эканлигини эринмасдан, эҳтиросларга берилмасдан тушунтириб берса.

Баъзиларга бу йўл анархия йўли, бошбошдоқлик йўли бўлиб туйилиши мумкин. Агар кишилар ўртасидаги муносабат самимий бўлса, ҳеч қандай кўнгилсизлик рўй бермайди. Яна бир шарти бор; тўғри гапни айтган киши, кейинчалик раҳбариятга ёқинқирамай қолса, бутун жамоа уни ҳимоя қила олиши керак. Учинчи шарт: мунозарада зинҳор-базинҳор шахсий манфаат бўлмаслиги даркор. Агарда шу муҳитни ярата олсак, қарама қарши, хилма хил фикрлар мавжудлигида иш бир ҳисобдан жуда қизиқарли ҳам бўлади.

"Қишлоқ ҳақиқати"-"Сельская правда" газеталарига муҳаррир бўлиб ишлаган кезларимда русий забонда чиқадиган газетамизнинг Валентин Сокол деган масъул котиби бўлгучи эди. Ҳар бир масалада, албатта, унинг ўз фикри бўларди. Қизиғи шундаки, ҳар сафар гапини қуйидагилар билан бошларди:

"Муҳаррир сифатида ва инсон сифатида сизни жуда ҳурмат қиламан, лекин шунга қарамай ҳозирги таклифингизга мен қатъий равишда (у ҳамиша "қатъий" сўзига урғу бериб айтарди) қўшилолмайман".

Шундан сўнг у ўз мулоҳазаларини айтарди. Нима ҳам дердим, ишимиз хусусияти ўзи шундай – изланишлар, тортишувлар маҳсулидир газета ва журналлар, эшиттириш ва кўрсатувлар. Валентиннинг мулоҳазаларига ҳеч вақт ўзим биринчи бўлиб эътироз билдирмасдим. Сабабини яширмасдим ҳам. Мен жамоада биринчи шахсман, бирор гап айтадиган бўлсам, ҳурмат юзасидан менинг томонимни олувчилар дарров топилиб қолади, бинобарин, эгаллаб турган лавозимим салмоғи менга қарши фикр билдираётган кишини, истайсизми ёки йўқ, бундан қатъий назар, эзиб қўйиши, раҳбар салобати ҳам ўз ролини ўйнаши мумкин. Бундай ҳолатда адолатга путур етади, ҳақиқат тўла равишда юзага чиқмай қолиши мумкин. Масаланинг ана шу томонларини ҳисобга олган ҳолда муаммони муҳокама этиш, охирги ҳукмни чиқаришни ходимлар ихтиёрига ташлаб қўярдим. Мен эса кузатувчи бўлиб турардим, холос. Кўп ҳолларда йиғилишда иштирок этаётганлар уни тузатиб қўйишарди, нима учун ҳақ эмаслигини тушунтиришарди. Шундан сўнг у ўрнидан туриб икки қўлини кўтарар ва мен таслим бўлдим, дерди. Ҳамма кулиб юборарди. Яна ҳазил-мутойиба, қийқириқ билан ишларимизни давом эттиравердик.

Адолат юзасидан айтишим керакки, Валентин ҳамма вақт ҳам ноҳақ бўлиб қолавермасди. Баъзан ўртага ташлаган фикрлари ўринли бўларди, дарров кўпчилик эътиборини ўзига жалб қиларди. Бу сафар эса мен икки қўлимни кўтариб, "Валентин, бу гал сен ҳақсан, мен таслим бўлдим" дердим.

Журналистлар "летучка" деб атайдиган йиғилишларимизни айтмайсизми! Ўта қизиқарли тортишувлар билан ўтарди. Сўзловчи ҳеч иккиланмай, юрагида борини тўкиб соларди. Якунида ким қай жиҳатдан ҳақ, ким нима учун бироз ноҳақ - буларнинг барчаси адолат тарозисида тортиларди. Оғмачилик, тарафкашлик мутлақо бўлмасди.

Бир куни чорвачилик бўлимимизнинг мудири Шуҳрат Жабборов одатдагидек газетанинг ўша сонидаги мақола ва хабарларни кўтаринки руҳда таҳлил қилаётганди. Унинг сезгир нигоҳидан ҳеч нарса четда қолмасди. Гапларни дона-дона сўзлаб туриб, "энди бош мақола ҳақида" деди-ю, тўхтаб қолди.

— Шуҳратбек, гапираверинг, тўхтаманг, — дедим.

У ғалати ҳолатда кўзларини пирпиратиб деди:

— Мен аниқладим, шу мақоланинг муаллифи сиз экансиз...— деди-ю яна тўхтаб қолди.

Билдимки, фикрини айтишга андиша қиляпти, ундаги ҳаё йўл бермаётир. Далда бермоқ ниятида дедим:

-Таҳририятда амалнинг аҳамияти йўқ, ҳаммамиз, аввало, ижодкормиз, бу масалада барчамизда бир хил имтиёз, бир хил масъулият бор. Тортинманг, ҳақ бўлсангиз раҳмат деймиз, ноҳақ бўлсангиз тушунтирамиз.

Бу сўзлардан далда олиб, унинг сайрашини бир кўрсангиз эди. Ҳаммамиз завқ билан тингладик. Йиғилиш якунида кўрсатилган камчиликларнинг тўғрисини тўғри дедик, нотўғрисини нима сабабдан эканлигини ҳам тушунтирдик.

Журналистда амал бўлмайди, дедик. Ҳақиқатан ҳам, журналистни эларо танитадигани унинг амали эмас, балки, аввало, қалами. Шундайлар ҳам бор – узоқ йиллар ҳали у таҳририятда, ҳали бу таҳририятда ўралашиб юради. Лекин ундан нима қолаётганлигини бошқалар эмас, Ҳатто ўзи ҳам аниқ-тиниқ билмайди. Улар ҳақида ўйлар эканман, устозларнинг журналистни журналист қиладиган – унинг қалами, деб таъкидлаган сўзлари ёдимга келади.

"Тошкент ҳақиқати"да ишлаб юрган кезларимда унинг бош муҳаррири, кўпчилик ёшларга устозлик қилган Зиёд Есенбоев қуйидаги гапларни тез-тез ёдимга солиб турарди:

"Бошларингга қилич келса ҳам тўғрисини айтларинг, айёрлик қилмаларинг, самимий бўлларинг, касбингга, дўстингга хиёнат қилмаларинг. Тўғри бўлсаларинг, қоқилмайсизлар, ўсасанлар, туп қўйиб, палак ёзасанлар".

Ҳаёт қизиқ, жуда қизиқ экан. Устознинг ана шу сўзларини ҳаёт имтиҳонидан ўтказишга тўғри келиб қолди. Воқеа бундай бўлган эди.

Давоми келгуси сонда

МАКТУБ

ЕРЛАРИМИЗНИ ОЛИБ ҚЎЙИШДИ

Раҳбар ўзгардию, ишимиз ўнг бўлиши ўрнига...

Фермер хўжаликларини шакллантириш, бундан пировард мақсад эса қишлоқ аҳолиси турмушини яхшилаш, иш билан таъминлаш экани яхши маълум. Шу боиски Юртбошимиз томонидан бу борадаги ишларга алоҳида эътибор берилиб, ҳукумат томонидан қўллаб-қувватланади.

Биз, Пешку тумани "Маданият" жамоа хўжалигининг бир гуруҳ меҳнаткашлари берилаётган имтиёз ва эътиборлардан руҳланиб, ўзимиз истиқомат қилаётган хўжалик ерлари ҳисобига фермер хўжаликлари ташкил этишга жазм қилдик. Шундай бўлди ҳам: қулоғигача қарзга ботган "Маданият" жамоа хўжалиги ҳудудида оз эмас-кўп эмас, нақ 26 та фермер хўжалиги ташкил бўлди. Хўжаликларимизни тегишли рўйхатлардан ўтказдик, банкда ҳисоб-рақам, қўлимизга муҳр теккач, шу йил бошидан енг шимариб ишга тушдик. Дастлаб, ҳеч қандай кредит олмай, кимдир молини сотиб, бошқамиз рўзғордан орттирганимизни сарфлаб, ерларни шудгорладик, шўрини ювиб баҳорги мавсумга тайёрладик. Бу ишларга юз минглаб пулимиз кетди.

Бироқ туманимизда ҳоким ўзгарди-ю, иш чаппасига кетаёзди: ҳоким вазифасини бажарувчи Р.Султонов топшириғига биноан ерларимизни олиб қўйиб, миллионлаб қарзга ботган хўжаликни тиклаш ҳаракатига тушилди. Баъзи бир фермерлардан мажбурий равишда фермер хўжаликларини ёпиш тўғрисида аризалар олинди. Бу ҳақда ҳоким вазифасини бажарувчининг қарорлари чиқди ҳам.

Биз бу ҳақда прокуратура идораларига мурожаат қилдик. Прокуратура ходимлари шикоятимизни ўрганиб, ҳоким қарорларига нисбатан протест киритган бўлса-да, уни бекор қилишга негадир шошмаётирлар...

Илтимос, Пешкуга мухбир юбориб, масалани тугал ҳал этишга ёрдам беринглар.

А.МАҲМУДОВ,
А.ҲОЖИЕВ
(Жами 12 нафар фермер имзоси)

ТАҲРИРИЯТДАН:
Муҳтарам фермерлар! Шикоятингизни синчиклаб ўқидик ва унинг юзасидан журналист текшируви ўтказилиши зарур деган хулосага келдик. Бу вазифа юклатилган жамоатчи мухбиримиз зудлик билан Бухорога жўнаб кетди. Келгуси сонларимиздан бирида Сизларни ва Газетхонларимизни Пешкудан ёзилган мақола билан таништирамиз.

НАШР

"Ўзбекистон матбуоти"

Бугун матбуот ҳақида ёзишнинг янада машаққатли, масъулиятли даври бошланди дейиш баландпарвозлик, ортиқча маҳобат саналмайди. Боиси демократлашаётган жамиятда матбуот ҳақида гапириш яна ҳам қизғин паллага киради. Шунинг учун ҳам оммавий ахборот воситалари ҳақида айтилаётган ҳар бир сўз ўзгача эътиборни, айрича қарашни талаб этади. Мен бу мулоҳазага яқиндагина қўлимизга теккан **"Ўзбекистон матбуоти"** журналининг 2-сони билан танишиш чоғида яна бир марта амин бўлдим.

Журнал ўзининг анъанасини давом эттириб, бугунги матбуот ҳақида бир қадар салворли мақолаларни чоп этганки, бу журналхон учун албатта қизиқарли деб ўйлайман. Айниқса, таниқли журналист М.Миралимовнинг "Ўзбекистон халқи Каримовни нега яна Президент этиб сайлади?", "Ўзбекистон матбуоти" йўқламаси" рукнидаги сирдарёлик матбаачиларнинг меҳнат фаолиятига доир мақолалар журналхон эътиборини тортади. Бундан ташқари, яна бир неча ажойиб мақолалар журнал саҳифаларидан ўрин олганки, бу албатта ўқувчи назаридан четда қолмайди.

Умуман, иқтисодий қийинчилик даврида матбуот юкини орқалаган "Ўзбекистон матбуоти" тағин чиройли, ўқишли мақолалар ёзишни кўнглига туккан. Буни "Келгуси сонда:" рукнидаги таништиришдан ҳам илғаш мумкин.

Зулфия ГАДОЕВА

МУНОЗАРА

МУОМАЛА МАДАНИЯТИ

Унга эришмоқ учун махсус қарор ёки кўрсатма кутиш керакми?

Даврон ОРИПОВ, "Ҳуррият"нинг махсус мухбири

"Савдогар" газетасининг Сурхондарё вилояти мухбири Собир Ёдиков хизмат сафари чоғида бир туман прокурори кабинети эшигига бош урар-урмас муҳтарам прокурорнинг "КИМСИЗ?" деган ғазабнок товушидан чўчиб бир зум тўхтаб қолади-ю, сўнг ўзини босиб, мулойимгина тарзда "Одамман", дея жавоб қайтаради. Ваҳоланки, ҳамкасб акамиз бундан олдин эшикбонга ўзини таништирган ва албатта, прокурор бўсағасига қадам қўйиш чоғида салом беришни унутмаганди. Аммо берилган саломга бунақа иддаоли, саволомуз жавоб...

Эшикдан кирган барчага салом-алик ўрнига шундай муомала қилиб ўрганган прокурор акамиз бунақасига биринчи дуч келиши шекилли, бир зум тараддудланиб, сўнг шашти пасаяди.

— Тавба, — дейди Собир ака куюниб. — Эшикдан кирган бир мухбиргаки шунақа муомала бўлди, терговда бўлган гумондор ёки бу даргоҳга иши тушган фуқаронинг асаблари тошдан бўлсин-да, ишқилиб. Бу дейман, муомала маданиятимизни ҳам тиклаш учун махсус ҳукумат қарорини кутамизми?

Ҳамкасбимнинг гапида жон бор. Амалдорларни-ку, қўйиб турайлик, ҳатто боғча боласидан тортиб мўйсафидларгача борки, йилдан-йил муомаламиз дағаллашиб, қўполлашиб кетаётгандек. Тўй даврасида, ўзаро суҳбат, кўча-кўй, иш жойимизда, оилада, қўйингки, кун ора, ҳар сонияда дуч келамиз бундай муомала-муносабатга.

Собир ака айтганларидек, муомала маданиятимизга нима бўляпти?

Касбимиз тақозосига кўра ўзим ҳам мухбир акамизнинг аҳволига кўп тушганман. Ачинарлиси шундаки, биз бунга билиб-билмай, беихтиёр кўникиб кетаётгандаймиз. Нари борса "замона зайли экан-да", дея ўзимизни тинчлантирамиз. "Асабдан, — дейди яна кўпчилик, — бозор иқтисоди барчани серзардароқ қилиб қўйди, ўзи. Иқтисод, пул деган турганда хушмуомалаликка бало борми, ука?!"

Муҳтарам устозларимиздан бири ..эрижда бўлганларида кўча-кўйда юрган ёш-яланг ҳамда полиция ходимларининг ўзаро муомалаларига эътибор қиладилар. Таржимондан эса улар ўртасидаги суҳбатларда бирор оғиз қўпол сўз ишлатаётирми ёки йўқлигини секин сўрабдилар. Таржимон оғамиз қанчалик ҳушёрлик қилмасин одамларнинг ўзаро муомалаларида қўполликни илғамабди.

Илму урфон, фан-маданиятни биздан — Шарқдан ўрганган мамлакатлардаги юқори маданият, тартиб-интизомни энди биз ҳавас қилганимизга кулсакмикан, йиғласак... Ўзлигимиз, қадриятларимиз қадрига бугун етмасак, яна қачон фурсат топамиз?

Агар хушмуомалалик бобида бизда социологик тадқиқот ёхуд ўзига хос сўров ўтказилганда борми, адашмасам, энг охирги уч ўринни мос равишда ички ишлар, прокуратура ва ҳокимият ходимлари эгалласалар керак. Айниқса, уларнинг оддий фуқаролар билан бўлган муомала-мулоқотларига эътибор бериб кўрганмисиз? Баъзан шу соҳа вакиллари тилидан шунақанги "жимжимадор" сўзлар чиқиб қоладики, мабодо бу сўзлар қулоғингизга чалинган чоғда, "улар қонунларни "сув қилиб ичган" пайтларида муомала маданиятидан ҳам озгина сабоқ олмаган эканлар-да", деган андишага борасиз.

Бир нарсага эътибор қилганмисиз? Оилада фарзанд ота-онанинг ўзаро муомаласидан ибрат олганидек, жойларда кўпчилик фуқаролар мансабда ўтирган ўз раҳбарининг муомаласидан ўрнак олишга ҳаракат қилади. Агар раҳбар қўрс муомалали бўлса, қўл остидагилар ҳам серзардароқ, раҳбар ширинзабон бўлса, ходим ҳар томонлама мулоҳазали, хуштавозе бўлишга ҳаракат қилади. "Фалончи раҳбарнинг юриш-туришига қара, ундан ўрнак олсанг бўлмайдими", ёки "Фалончиевга ўхшаб нафасинг совуқ, муомаланг қўпол" дея ота-оналарнинг фарзандларига панд-насиҳат қилганларини ҳаётда кўп учратамиз. Бундан кўринадики, ҳар қандай раҳбар, мансабдор шахснинг одоб-ахлоқ маданияти, айниқса, муомала маданиятини қай даражада эгаллагани нафақат ўзи, балки атрофдагиларга, қолаверса, жамиятга ҳам нафи тегиши мумкин экан. Ахир бундай қадриятлар белгиси халқимизнинг қон-қонида мавжуд эмасми?! Ўтган минг йиллар давомида ота-боболаримиз бизга қолдирган маънавий-маданий меросларимиздан бири ҳам шу эмасми? Бу хислатлар албатта, ҳамма-ҳаммамизда бор. Фақат баъзан бизга берилган мансаб-мартаба дағдағаси қалбимизни, руҳиятимизни, ақл-шууримизни кўтир қилиб, манманлик кўчасига ҳайдаб қўяди-ку, охир-оқибатда ана шу манманлик касали бизни шу кўйга солади. Натижада "СИЗ" чиқиши ҳам мумкин бўлган тилдан "СЕН", эшитса дарранданинг ҳам қулоқларини тешгудек бемаъни сўзлар чиқаверади.

Аксарият раҳбарларимиз амалдаги қонун тартибларимизни ё умуман билмаслик ёки менсимасликлари туфайли ҳам муомала бобида панд еб қолиш ҳолларига дуч келамиз. Оқибатда мурожаатга кирган фуқаронинг талабини бажаролмаган ёки бажаришни истамаган мансабдор қонунлардан бехабарлиги сабаб фуқаронинг дилини ранжитиши, бунга қаноат қилмаса, столни муштлаб бўлса-да, унинг қабулидан чиқиб кетишга мажбур қилади.

Бу фикрлар билан раҳбарларимизда муомала маданияти умуман йўқ, деган ниятда эмасман. Орамизда бу соҳада ибрат олсак арзигулик раҳбарлар ҳам, ёшлар-у, пиру бадавлат кексалар ҳам истаганча топилади.

Сурхондарё вилоят Давлат солиқ бошқармасининг бошлиғи Норбой Ҳафизовнинг қабулида бир неча бор бўлганман. Ана шу мулоқот пайтида бир нарса кўп эътиборимни тортган. Норбой ака ўз суҳбатдошини эринмай тинглайди, айтилаётган фикр ёки иш юзасидан тушунмовчилик бўлса ҳамсуҳбатининг кўнглига озор етказмасликка ҳаракат қилиб, ўша фикрларга аниқлик киритишга уринади. Ҳавас қиладиган жиҳати шундаки, қанча суҳбат, баҳс-мунозара қилманг, хушмуомалалик ўртадан кўтарилмайди. Муҳими, муомала маданиятини пухта эгаллаган раҳбар, шахс сифатида сизда тасаввур уйғота олади.

Мазкур мулоҳазалар кимларгадир насиҳатгўйлик қилиш ниятида қоғозга туширилмади. Шунчаки шахсий кузатишларим, кўнгил тубида йиғилган дард, холос. Бугун бўлмаса эртага албатта айтилиши лозим, шарт бўлган гаплар.

Модомики, биз буюк келажакка интилаётган эканмиз, бунга иқтисодий юксалишлар билан уйғун ҳолда маданий юксалиш орқалигина эришмоғимиз мумкин. Муомала маданияти эса ана шу умуммаданиятимизнинг ажралмас ва энг муҳим бир бўғини сифатида ҳам халқимиз учун қадрлидир.

МАҒРИБУ МАШРИҚ

ТАНЛОВ

МИСР - 8 МИНГ ЙИЛЛИК МАДАНИЯТ БЕШИГИ

Ўзбекистон ва Миср Араб республикаси ўртасидаги ўзаро манфаатли алоқалар барча соҳалар сингари сайёҳлик соҳасини ҳам қамраган. Бунда икки давлат ўртасида 1995 йил ноябрида Қоҳирада имзоланган сайёҳлик бўйича ҳамкорлик битимининг аҳамияти катта. Ўтган йили Ўзбекистон пойтахтида ўтказилган халқаро сайёҳлик анжуманида ҳам Миср сайёҳлик вакиллари ўз павильонлари билан қатнашиб, ўзбек жамоатчилиги ва бошқа мамлакатларнинг сайёҳлик вакиллари олқишларига сазовор бўлдилар. **Мисрда сайёҳликни ривожлантириш Бош бошқармаси** мана уч йилдан бери Ўзбекистон оммавий ахборот воситалари орқали Мисрга бағишлаб ўтказилаётган мусобақа ғолибларини қучоқ очиб кутиб олиш билан бирга, уларга мамлакат бўйлаб бепул саёҳат уюштириб келади. Бу мусобақа ғолиблари ҳам бу бошқарманинг юксак даражадаги сайёҳлик хизматидан баҳраманд бўладилар, деган умиддамиз.

Миср туризми XXI аср бўсағасида

Миср сайёҳлик вазири доктор Мамдуҳ Ал-Белтаги мамлакатда сайёҳликни ривожлантириш фалсафаси ҳақида гапирар экан, шундай деди: "Сайёҳликка яроқли ерлар сотилиб кетиши ўрнига, у ерда сайёҳлик лойиҳалари бунёд этилса, у фақат кўчмас мулк тараққиётига хизмат қилибгина қолмай, балки иқтисодий фаолият кўрсатадиган янги маданий-маиший ўчоққа айланади. Сармаядорлар ҳам уларга энди жиддий кўз билан қараган ҳолда, бор тажрибаларини ишга солиб, у ерларда сайёҳликка оид янгидан-янги хизмат ва маҳсулот турларини яратишга ҳаракат қиладилар. Бу янги фалсафа сайёҳлик ўчоқлари қошида мавжуд компания ва ширкатларни бирлаштириб, керакли инфраструктураларни бунёд этган ҳолда ташқи савдо, бошқариш ишлари ҳамда сайёҳлик учун керакли кадрлар тайёрлашга қодир йирик компаниялар вужудга келтиришни ҳам тақозо этади. Айни чоғда атроф-муҳитга зарар етказилмаган тарзда сайёҳлик кўламини кенгайтиришга ҳам эришилади.

Ҳозирда Мисрда сайёҳлар диққатини ўзига тортадиган 2700 квадрат км.дан ортиқ соҳил бўйлари, чўл ва саҳро зоналари, тоғли ва сувли водий ҳамда воҳалар мавжудлиги ҳисобга олинган ҳолда мамлакатда сайёҳликни ривожлантиришнинг 2017 йилгача бўлган стратегияси ишлаб чиқилган. Бунда жаҳон сайёҳлиги эҳтиёжлари, келажакда бу соҳада бўлиши мумкин бўлган ўзгаришлар чуқур таҳлил этилиб, ҳар томонлама ўрганиб чиқилган. Бунёд этиладиган янги сайёҳлик лойиҳалари ҳам мазкур жиҳатлар ҳисобга олинади. Мавжуд ҳисоб-китобларга қараганда 2017 йилга келиб Мисрга қадам ранжида қиладиган сайёҳлар сони 16 млн. кишига етиши, уларнинг мамлакатда ўтказадиган кечалари 130 млн. кечага етиши, ҳар бир сайёҳнинг бу ерда туриш вақти ўртача 6 тундан 8 тунгача ортиши кутилмоқда.

Миср сайёҳлик вазирининг таъкидлашича, мазкур стратегия мамлакатда мавжуд меҳмонхоналар, сайёҳлик қишлоқчалари, Нил дарёси бўйлаб сузувчи сайёҳлик кемаларидаги ўринлар сонини яна 300 мингтага кўпайтиришни талаб этади. Бунга ўхшаш ишлар мамлакатнинг Қизил денгиз, Нил водийси, Ал-Ақаба кўрфази, шимолий соҳил, Синай ва бошқа районларида авж олдирилади. Шу билан бирга сайёҳлар билан ишлаш маданиятини ошириш, кишиларга сайёҳлик ҳам ижтимоий ишлаб чиқаришнинг бир тури экани, у келтирган фойда аввало жамият манфаатлари йўлида сарфланиши, шу боисдан ҳам бу соҳа тараққиёти барчанинг иши эканини англатиш, уларни тармоқ жонкуярларига айлантириш, сайёҳлар келадиган юртлар, уларга хизмат кўрсатадиган аэропортлар, жаҳон сайёҳларининг Миср томон оқиб келишини таъминлайдиган транзит авиарейслар сонини кўпайтириш ишларига эътибор бериш ҳам назардан четда қолмайди, - деди Миср сайёҳлик вазири доктор Мамдуҳ Ал-Белтаги.

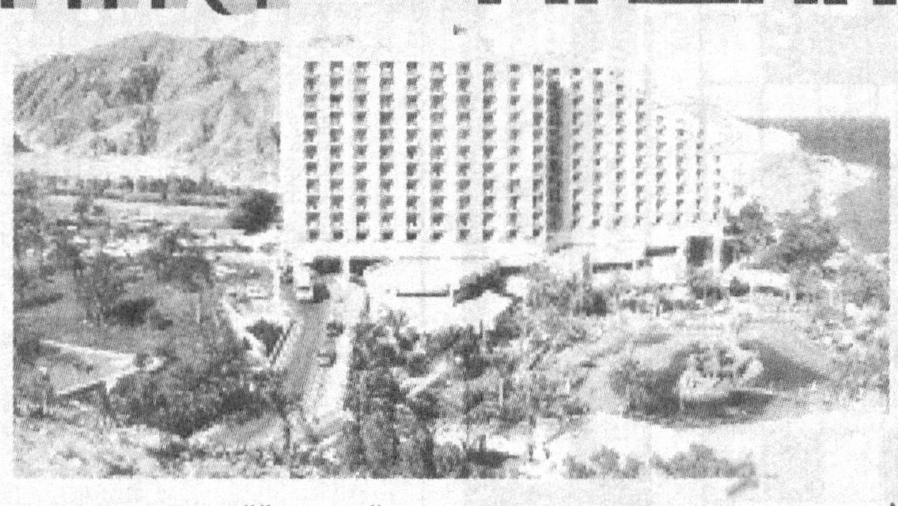

Мисрнинг муҳим сайёҳлик гўшалари

Қоҳира. Мисрнинг пойтахти бўлмиш бу шаҳарда сайёҳларни лол қолдирадиган юзлаб тарихий-меъморчилик обидалари, кўплаб музей ва кўргазмалар, сон-саноқсиз оромгоҳлар бор. Лекин Мисрга келган киши борки, у Гизадаги аҳромотлар, Миср миллий музейи, Қалъа мажмуасини кўрмай кета олмайди. Ҳар бир юртнинг ўзига хос, бетакрор меъморий обидаси шу юртнинг рамзи бўлиб хизмат қилади. Россиядаги Кремль, Франциядаги Эйфель минораси, АҚШдаги "Озодлик" ҳайкали ва ҳоказо. Миср аҳромотлари ҳам ана шу юртнинг ўзига хос рамзидир. Умуман олганда, Мисрда бизгача етиб келган юзга яқин катта-кичик аҳромлар мавжуд. Улар асосан Нил дарёсининг чап, ғарбий қирғоғида, бир пайтлар мамлакат пойтахти - Мемфис жойлашган ерда виқор тўкиб турадилар. Лекин уларнинг энг маълум ва машҳурлари **Хеопс, Хефрен ва Микерин** аҳромотларидир. Улар аллақачонлар "дунёнинг етти мўъжизасидан бири" деб тан олинган. Зеро, **Хеопс** аҳромининг баландлиги бошида 147 м. бўлган, ҳозирда эса ундан 9 м. кам, унинг асосининг ҳар бир томони 230 м., **Хефрен** аҳроми эса Хеопсдан 40 йил кейин бунёд этилган. Унинг баландлиги даставвал 136 м. бўлган, ҳозирда эса 127 м., асосининг ҳар бир томони 215 м.ни ташкил этади. **Микерин** аҳроми эса нисбатан кичик, баландлиги 66 м., асосларининг ҳар бири 108 м.дан иборат. Аҳромотлар пойидаги одам бошли ва шер гавдали важоҳатли Абу-л-Ҳавл тош ҳайкалининг узунлиги 80 м., баландлиги 20 м. Ҳайкал чеҳраси уни бунёд эттирган фирьавн чеҳрасини эслатади.

Ҳар оқшом аҳромотлар пойида "Овоз ва нур" антиқа томошаси 8 тилда, шу жумладан, рус тилида ҳам намойиш этилади.

Саққара ва Мемфис. Хеопс аҳромидан 30 км.ча жануб томон юрилса, ўнга яқин мақбара, ибодатхона ва аҳромотлар, шу жумладан, зинасимон Саққара аҳроми жойлашган машҳур ўлик шаҳарга дуч келинади.

Миср музейи. Қоҳирада Миср давлатининг фирьавнлар давридан шу кунларгача босиб ўтган узоқ ўтмишидан сўзловчи алоҳида, ягона музей йўқ. Қоҳирада мавжуд **Миср, Копт ва Ислом,** Искандария шаҳридаги **Юнон-Рим музейлари** эса мамлакат тарихидаги муайян даврлар ҳақида ҳикоя қилади. Гиза аҳромотларига яқин бир жойда Миср цивилизациясига оид музей бунёд этиш режаси бор, лекин бунинг учун ҳали кўп вақт керак бўлади. Ҳозирда мавжуд **Миср музейига** келсак, у пойтахтнинг "Озодлик" майдони олдида, 1902 йилдан қад ростлаган. 100дан ортиқ зал ва галереядан иборат, икки қаватли бу музейда юз мингдан ортиқ экспонат жамланган бўлиб, бир киришда унинг ярмини ҳам кўриб бўлмайди. Шу боис ҳам меҳмонлар, одатда, унинг энг муҳим экспонатларини кўриш билан чекланишади. Шундай ажойиб экспонатлардан бири музейнинг иккинчи қаватидан жой олган **фиръавн Тутанҳамоннинг олтин тобути** бўлиб, у ҳақда эшитмаган киши топилмаса керак, дунёда.

Фиръавн қишлоғи. Қоҳиранинг Гиза районидаги кичик оролда жойлашган бу қишлоқча папирусдан қоғоз тайёрлашнинг йўқолиб кетган сир-синоатларини қайта очган Ҳасан Рағаб исмли ҳунарманднинг ўй, саъй-ҳаракати маҳсулидир. Уста у ерда папирусдан эсдалик совғалар тайёрлаш ишларини кенг йўлга қўйган ва улар билан савдо қиладиган савдо шахобчаларини яратган.

Қоҳирадаги диний осори атиқалар. Қоҳиранинг эски шаҳар қисмида деярли ўз ҳолида сақланган 6 та копт черкови мавжуд. Улардан энг машҳури **Ал-Муаллақ** черковидир. Ундан кейин эса **Абу Серга черкови** туради. Ривоят қилинишича, бу черков Биби Марям ўз гўдаги Иисус билан шоҳ Ирод таъқибидан қочиб келиб, Мисрда пана топган ғор устига қурилган экан. Асримиз бошларида бунёд этилган **Копт музейи** ҳам пойтахтнинг гавжум қадамжоларидан бири ҳисобланади.

Миср пойтахтига қўниш арафасида самолёт ойнасидан қараган ҳар бир кишининг нигоҳи беихтиёр улкан тепалик устида қад ростлаган муаззам масжидга тушади. У "ҳарбий", "миршаблар ҳаёти" ва "шоҳ аравалари" сингари музейларни ўз бағрига олган пойтахтнинг **"Қалъа"** қисмида қўним топган **Муҳаммад Али масжидидир.** Қоҳирада бу сингари маҳобатли масжидлар жуда кўп. Шу боис ҳам уни "минг мезанали шаҳар" деб ҳам аташади.

Искандария шаҳри. Мамлакат пойтахтидан кейин иккинчи ўринда турадиган ва ундан 220 км. шимоли-ғарбда жойлашган 5 млн. аҳолиси бўлган, эрамиздан олдинги 332 йилда Александр Македонский асос солган бу шаҳарда ҳам қатор сайёҳлик гўшалари мавжуд. Шулардан бири ўз вақтида дунёнинг 7 мўъжизасидан бири бўлган ва бир ярим минг йил давомида кемаларга беминнат йўл кўрсатган, лекин 1375 йилги қаттиқ зилзилага дош бера олмаган **Фарос маёғи** ўрнида орадан юз йилча ўтиб, Султон Қайтбой томонидан бунёд этилган ва яқинда қайта таъмирланган **улкан дамба.**

Китоб жавонларида 400 мингдан ортиқ нодир қўлёзмаларни жамлаган Искандария кутубхонасининг тақдири ҳам аянчли бўлган. Зеро, эрамиздан олдинги 48 йил Юлий Цезар аскарлари бу шаҳарни ишғол қилган пайтида шаҳарда ёнғин чиқиб кутубхонага катта зарар етказган. Ҳозирда Миср ҳукумати ЮНЕСКО ташкилоти билан ҳамкорликда ўша бебаҳо дурдоналар кутубхонасини қайта тиклаш лойиҳасини амалга оширмоқда.

Искандариянинг диққатга сазовор жойлари ҳақида гап кетганда **Помпей устунлари, Ком ал-Шугафа дафнхонаси, юнон-рим музейи, рим амфитеатри** ва ниҳоят **Монтаза боғи ва қасрларини** тилга олмасликнинг иложи йўқ.

Луксор. Мамлакат пойтахтидан 700 км. жанубда, Нил дарёси бўйидаги бу шаҳарни, ҳеч муболағасиз, очиқ само остидаги музей-шаҳар дейиш мумкин. У кўп устунли, ўта муаззам ва маҳобатли заллари мавжуд **Луксор ва Карнак обидалари** билан дунёга донг таратган. Карнак обидаси пойида ҳам худди аҳромотлари пойидаги сингари "Овоз ва нур" ажойиб томошалари ўтказилади. Бу қўриқхонанинг "ўлик шаҳар" қисмида ҳам кун бўйи кўришга арзигулик ўнлаб обидалар бор. Бир йўла Сиз ҳар бирининг баландлиги 20 м. келадиган, фиръавн Аменхотеп 111 ни ифодаловчи **Мемнон обидаси, Малика Хатшепсут обидаси, Шоҳлар водиси, Тутанҳамон мақбараси** сингари обидалар билан танишишингиз мумкин.

Нубия осори атиқалари. Қадимда Куш салтанати, ҳозирда эса Нубия деб аталувчи Мисрнинг Асвон шаҳридан Судан томон чўзилган улкан ҳудудда ҳам **Филей ва Калабша ибодатхоналари, Абу Сумбул обидалари** сингари талайгина осори- атиқалар мавжуд бўлиб, Мисрда Катта Асвон тўғони қурилгач, улар сув остида қолиб кетиш хавфи туғилган эди. Лекин Миср ҳукуматининг чексиз саъй-ҳаракати боис, улкан тоғлар бағрига йўниб ишланган бу нодир дурдоналарнинг ҳар бири 4-5 йил давомида араланиб, хавфсиз жойга кўчирилган, ўта маҳорат билан қайта тикландики, буни бир қарашда пайқаш қийин.

Қизил денгиз, Порт Саид ва Синай ярим ороли. Бу минтақаларда ҳам сайёҳлар диққатини ўзига жалб этадиган сув ости ва сув усти ажойиботлар олами талайгина. Улар ҳақида ўрни келганда яна ҳикоя қиламиз.

САВОЛ-ЖАВОБ ВАРАҚАСИ № 3

____

____

мусобақа қатнашчисининг исми-шарифи, ёши, касб-кори, манзили, телефони

5. Миср қандай маданиятлар юрти сифатида шуҳрат қозонган?
А) Фиръавн, рим-юнон, масиҳий ва Ислом маданиятлари;
Б) Масиҳий ва Ислом маданиятлари;
В) Ислом маданияти;

6. Машҳур зинасимон Саққара аҳроми қаерда жойлашган?
А) Гизада;
Б) Ал-Гардақада;
В) Луксорда;

Эслатма: савол-жавоб варақасини қирқиб олиб, нотўғри жавобларни ўчирган ҳолда йиғиб юришни, варақалар бешта бўлгач эса, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32-бино, 601-604-хоналар, МИСР ЭЛЧИХОНАСИ МАТБУОТ ШЎЪБАСИ "мусобақага" деб жўнатишни унутманг!

ҚИСҚА ВА ҚИСҚА

"АВВА"га МИЛЛИАРД ДОЛЛАР!

Бадавлат компаниялардан бири швециялик машҳур "АВВА" гуруҳи саҳнага қайтса миллиард доллар тўлашга ваъда берди. Бироқ "АВВА" хонандалари бунга розилик билдиришмади.

Дунёдаги энг яхши шаҳар

Швейцарияда жойлашган "Уильям Мерфер" фирмаси дунёдаги 118 **шаҳар** танловини ниҳоясига етказиб, Канададаги Ваниувер **шаҳрини** 2000 йилнинг энг яхши **шаҳари** деган қарорга келди.

Шаҳар аҳолиси 2 миллиондан кўпроқ. Саноат, қурилиш, иқтисод тараққий этган. Инсон қулай ва гўзал яшаши учун ҳамма нарса муҳайё. Биргина оммавий кутубхона қурилишига 100 миллион доллар сарфланди.

Марсель Пруст эпидемияси

АҚШ ва Европа мамлакатларида француз адиби Марсель Прустнинг асарларини ўқиш эпидемияси тарқалди. Ҳажми оғир ҳисобланган "Бой берилган фурсатни излаб" асарини ўқиш учун унча-бунча китобхоннинг сабр-тоқати етмас эди. Буни қарангки, Париждаги Помпиду марказида 40 ёзувчи бир ой мобайнида мазкур асарни навбатма-навбат овоз чиқариб ўқишган.

Ҳужумчининг баҳоси – 19 мил. $

Киев "Динамо"сининг маҳоратли ҳужумчиси Сергей Ребровнинг европалик харидорлари кўпайиб кетди. Англиянинг "Арсенал", "Челси" жамоалари ҳужумчи учун нақд 19 миллион доллар нарх қўйиб туришибди.

Лайло – Фрида: ким зўр?

Ўтган шанба куни АҚШнинг Лос-Вегас шаҳрида Лайло Али - Фрида Формэн ўртасида бокс мусобақаси бўлиб ўтди. Жангнинг натижасидан ҳозирча хабар топганимиз йўқ.

Лайло Али – Муҳаммад Алининг Тошкентга ҳамроҳ бўлиб келган кенжа хотини Вероникадан туғилган қизи. 22 ёш, бўйи - 177,5 см, вазни — 75 кг.

Фрида Формэн –Жордж Формэннинг қизи. 23 ёш, бўйи –180 см, вазни — 81,5 кг

ЖАҲОН ЭРОН ТЎҒРИСИДА

"Гордиан" газетаси: Девид Ҳерст ўзининг "Эрон ғайримазҳабий ислоҳотлар янги асрининг етакчиси" номли мақоласида ёзади: "Эрон сайловлари нафақат ЭИЖ, балки барча жойда исломнинг ёйилиши учун аҳамиятлидир".

* * *

"Би-Би-Си": АҚШ Президенти Билл Клинтон биринчи марта Эрон тўғрисида берган очиқ баёнотида, анча вақт ўтиб, эндиликда Эрон билан конструктив муносабатлар ўрнатиш истагида эканлигини билдирди.

* * *

"Ас-сафир": АҚШ Президенти Эронда сайловлар боришини жиддий кузатмоқда. Клинтон Си-Эн-Эн телевизион канали билан суҳбатда Теҳрон билан алоқаларни яхшилаш истагини билдиради.

* * *

"Ал-ҳаёт": Парламент сайловлари ҳозирги дунёда кам кузатиладиган соғлом ва демократик бир муҳитда ўтказилди.

ҲУНАР

УСТА АВАЗХОННИНГ СИРЛАРИ

Одамлар сартарошхонага фақат соч-соқол олдиргани келади, деб ўйлайдиганлар янглишадилар. Йўқ, сартарошхонада одам руҳий ором олади, бунинг учун...

Бунинг учун энг аввало сартарошнинг ўзи мижозга руҳий ором бера билиши керак. Мижознинг ёши, касб-кори, жамиятдаги мавқеи, феъли...

— Кайфиятда ҳам гап кўп, — дейди юқоридаги мулоҳазаларга қўшимча қилиб Авазхон ака. — Мижоз билан тил топишганда шуларнинг барини ҳисобга ола билиши жуда муҳим. Тахминан 30-40 дақиқа мобайнида мижоз креслода ўтиради, шунча вақт тинмай гапирсангиз қулоғи том битади-ку! Мутлақо мум тишлаб олсангиз ҳам ноқулай. Энг маъқули мижознинг кайфиятига, дидига, қизиқишига қараб мавзу танлай билиш! Мавзу танлай билиш учун эса дунёдан бохабар бўлиб туриш зарур!

Тўғриси, Аваз ака нафақат ўз касбининг, балки муомала маданиятининг ҳам обдон ҳадисини олган. Икки оғиз суҳбатлашсангиз юрт кўрган, одам танийдиган назокатли инсон эканига тан берасиз. Тошкентликларгина эмас, вилоятлардан келиб-кетиб турадиган меҳмонлар ҳам "Уста Авазхон!" деб сизлашининг боиси шунда! Қизиғи, уста Аваз аканинг ҳунари ва лутфидан баҳраманд мижозлик "стажи" 20-25 йилга етган кишилар ҳам талайгина. Аксарият, бир-биридан узоқлашиб кетган эски қадрдонлар айни уста Авазхон ҳузурида дийдор кўришадилар.

Демак, ўз касбининг устаси бўлган сартарошларнинг мазкур холис хизматига ҳам тасанно ўқилса арзийди.

— Мижозлар жуда зийрак бўлади, ҳеч бир ҳаракатингиз уларнинг назаридан четда қолмайди. Шунинг учун осойишталик, саришталик, озодалик йўлини тутган сартарош кам бўлмайди.

Уста Авазхон ака кам бўлмади! Марҳамат, Тошкентнинг қоқ марказида, "Тошкент" меҳмонхонасининг шундоққина ўнг биқинида II-сартарошхона бор. "Уста Авазхон" денг, "Авазхон ака" денг, "Авазхон Носиров" денг — доимий мижозга айланмасангиз биз кафил!..

Даврон АҲМАД

ШОВ-ШУВ

ЙИГИРМА БЕШ ЙИЛДАГИ КАШФИЁТ

Рустам Боймуродов: Денов тумани марказий шифохонасининг тез ёрдам бўлимида ишлайди. 25 йилдан бери халқ табобати билан шуғулланади. 1976 йилда Тошкент давлат тиббиёт институтини тамомлаган.

Кеча таҳририятимизда мана шу киши билан шундай гап-сўзлар бўлиб ўтди:

— Мана бу дори, — деди у. — "Ўзсурхонтарёки" деб номланган. 100 дан ортиқ гиёҳлардан тайёрланган.

— Хосияти?..

— Вирусни ўлдиради.

— Қандай қилиб?

— Вирусли гепатит (сариқ) билан оғриган беморга ушбу доридан беринг. Эртасига текширинг. Дарддан асар ҳам қолмайди. Ҳозир бизда вирусга таъсир қиладиган дори йўқ... Бу дори билан даволанган одам бошқа ҳеч қандай касалликка чалинмайди.

— Қизиқ-ку...

— Бу ҳаммаси эмас... Ҳозир гиёҳвандлик дунёвий фожеага айланган... Мен тайёрлаган дорини истеъмол қилган, гиёҳвандликка муккасидан кетган касалнинг организмидаги 2 хил хавфли аломат бир кунда йўқолади.

— Хўш-хўш...

— Яна айтайми, ракнинг давоси ҳам шу дори... Майли, сизлар гапимга ишонмаётгандирсизлар, ҳатто, бу гапимдан кейин баъзи мутахассислар мени нотўғри тушунишар... Унда, бундай қилайлик... Бутун журналистлар, олимлар, мутахассислар кўз олдида юқорида айтганим касалликка чалинганлардан бир-иккитадан беморга шу доридан бераман. Кейин беморни текшириб кўришсин. Агар улар тузалмаса, мен жавоб бераман.

— Дорингизнинг кимёвий таркибини аниқлаш борасида бирор бир ташкилот шуғулланмаяптими?

— Ҳа, Республика халқ табобат академиясидагилар...

— Бу инсоният тақдирида бурилиш ясайдиган мўъжиза-ку...

— Гап шунда-да! Дори СПИДни ҳам даволай олади, бунга кафолат бераман. Худога шукр. Ҳозир биз мустақилмиз. Кашфиётларимизни бемалол рўёбга чиқара оладиган пайт келди. Она Ўзбекистон тиббиётида улкан ҳодиса бу! Бу дорини яратиш учун 25 йил умрим кетди...

Хуллас, Рустам ака билан таҳририятда узоқ суҳбатлашдик. У кишининг асосли фикрлари, дадиллиги олдида у яратган буюк мўъжизанинг ваҳимаси, оламшумуллиги бизни иккилантира олмади.

Қўчқор НОРҚОБИЛ

ШАХС

"МОНОМАХ ШАПКАСИ"НИНГ СИРИ

ёхуд Жанубий Корея президенти "Ким Бува" феномени

Ўткир ҲАЙДАВАЛОВ

Уруш тамом бўлгач, унинг ишлари хийла юришиб кетди. Ўттиз ёшидаёқ анча тўқ одамга айланди. Ким ижтимоий фаолият – сиёсат билан шуғуллана бошлади. Ўша пайтда мамлакатнинг биринчи президенти Ли Си Ман ҳукмронлик қилаётган эди. Диктатурага айланган тузумда иқтисодий аҳвол жар ёқасига келиб қолган, ўлкада коррупция, талон-тарожлик авж олган эди. Бўлғуси президент маълум вақт журналистик фаолият билан шуғулланди ва маҳаллий мухолиф газеталардан бирига бош муҳаррирлик қилди. Парламентга уринишлари муваффақиятсиз чиқди. Чунки, у мавжуд тузумга, президентлик бошқарувига қарши сўзлаганди-да.

1961 йилга келиб унинг сиёсий ҳаётида жиддий ўзгариш юз берди. Ниҳоят, у парламент депутатлигига сайланди. Бироқ, бу муваффақият унга кўнгилсизликлар келтирди. Депутатлигининг учинчи куни енгилмас генерал Пак Жон Хи ҳарбий тўнтариш қилди ва парламентни тарқатиб юборди. Сиёсатда суяги қотаётган тўғрисўз Ким Дэ Жун генералнинг бош рақибига айланди. Президент ҳарбий режим аниқ бир босқичга етгунга қадар мухолифатни сақлади, албатта. Ҳатто, 1971 йилда тўғридан-тўғри сайлов ўтказишгача бориб етди. Сайловда ҳеч кутилмаганда, Ким Дэ Жун ютиб чиқиб, биринчи мартабага лойиқ кўрилди. Генерал эса жуда кам овоз фарқи билан унга ютқазиб қўйди. Диктатор Пак тушундики, ёш сиёсатчи билан ўйнашиб бўлмайди. 1972 йил у яна давлат тўнтариши ясаб, мамлакатда конституция ҳаракатини тўхтатди ва мухолифатни қаттиқ таъқибга олди. Ким Дэ Жун жон сақлаш учун чет элга қочишга мажбур бўлди. Лекин уни барибир тинч қўйишмади. У 1973 йили разведкачилар томонидан ҳибсга олингач, уни махфий равишда мамлакатга олиб келиш, ўлдириш режаси тузилди. Бироқ режа амалга ошмай қолди. Уни ўғирлаб келишда гувоҳларга дуч келинди. Гувоҳлар билан келишиб бўлавермагач, уни ўлдирмасликка қарор қилинди. Бу – Кимнинг иккинчи марта ўлим билан юзма-юз келиши эди.

Кенг жамоатчиликнинг / қисман Япониянинг/ талаби билан уни озодликка қўйиб юборишга мажбур бўлишди. Аммо, бу унинг ҳаёти хавф-хатардан холи дегани эмас. 1973-87 йиллар давомида ҳукм сурган Пак Жон Хи ва унинг издоши Чон Ду Хван уни "биринчи номерли душман" деб атади. Кимни ҳарбий диктаторлик режими таъқибга олишдан чарчамади. Демократик ҳаракат бошлиғи кўп йиллар қувғинда яшади. Умрининг олти йили қамоқда, олти ойи уй ҳибсида ўтди. Бу етмаганидек, 1980 йил олий жазо - ўлимга ҳукм қилинди. Халқаро жамоатчиликнинг аралашувидан сўнг бу жазони бекор қилишиб, уни бир умрлик қамоқ жазоси билан алмаштиришди. Бу унинг ўлим билан учинчи тўқнашуви эди.

Ноҳақликларга чидай олмаган Ким Дэ Жун қамоқда ҳам жим тура олмади: кўп ўқиди, кўп мушоҳада юритди, мақолалар, китоблар ёзди. Унинг ёзганлари, расмий тақиқларга қарамай, мамлакат бўйлаб тарқала бошлади. Бундан руҳланган демократчи мухолифлар, талабалар ҳаракатга келди. Ким Дэ Жун даъватларини АҚШ ва Япония давлатларида қўллаб-қувватловчилар ҳам кўпайди. 1987 йилнинг ёзига келиб мамлакатда оммавий намойишлар бошланди. Намойишчилар мухолифат шиорларини кўтариб чиқди: Бу – "Тўғридан-тўғри ва умумий президентлик сайлови", "Сўз ва матбуот эркинлиги", "Ҳарбийлар ҳокимият структурасидан кетсин" каби талаблардан иборат эди. Ниҳоят, 1988 йилда демократик тамойиллар асосида сайлов бўлиб ўтди. Унда Ким Дэ Жун ҳам қатнашди. Аммо мухолифат томонида бўлиниш юз бериб, Ким иккинчи бўлиб қолди. Сайловда Каолицион ҳукумат билан яқин алоқада бўлган собиқ генерал Ро Дэ У ғолиб чиқди (кейинчалик у пора билан қўлга тушиб, қамалиб кетди).

1992 йилдаги сайловда Ким Дэ Жун яна қатнашди. Бу унинг ҳаётидаги 3-сайлов эди. Бунда "шапка"ни собиқ мухолифатчилардан бири, катта бизнесмен ва ҳарбийлар билан яхшигина келишиб юрган Ким Ён Сам илиб кетди. У мамлакатни яхшигина бошқарди. Фақат сўнгги йиллардагина унинг маъмуриятига нисбатан норозилик кайфияти кучайди. Бунга сабаб, биринчи навбатда, мамлакатдаги иқтисодий аҳволнинг ёмонлашуви эди. Мухолифат сурган ғоялар, яъни катта бизнес /компаниялар/нинг манфаатларини қўллаб-қувватламаслик, иқтисодни бюрократик бошқармаслик ғоялари тўғри чиқаётганди. Молиявий бўҳрон бутун ўлкани қоплаб олганда президент сайлови бўлиб ўтди. Енг шимариб тўртинчи марта майдонга тушган Ким Дэ Жун энг катта сиёсий ғалабага эришди.

Боши ўтган сонда

Давоми келгуси сонда

ЁМОН ОТ БИЛА ТИРИЛГАНДИН...

Кўнгли тилаган муродиға етса киши,
Ё барча муродларни тарк этса киши.

* * *

Хулқунгни рост қилғил ҳар сориғаки борсанг,
Аҳсанта, дер бори эл гар яхши от чиқарсанг.

* * *

Бировнингким бировдин кўнгли қолур,
Киши юз сўз била кўнглини олур.

* * *

Гар ёлғони бўлса зоҳир, эй дўст,
Шарманда бўлурсен, эй дўст.

* * *

Хуш ул бурунқи замонларки, ўттию борди,
Хуш ул кишики замонини яхши ўткарди.

* * *

Ёмон от била тирилгандин – яхши от била ўлган яхшироқ.

* * *

Улуқлар кўтаримлик керак...

* * *

Подшоҳлик била ёлғузлуқ рост келмас.

* * *

...Инсон табиати ўзининг яратилиши бўйича нафс лаззатларига мойилдир, завқ келтирувчи ёқимли нарсаларни тарк этиш худонинг тавфиқ беришига ва осмоний кўмакка боғлиқ. Башар нафси ёмонликка майл этишдан узоқ эмас: "Нафсимни поклай олмадим, чунки нафс ёмонликка амр этувчидир".

* * *

Давлат учун кўнгулни зор этма,
Иззат учун ўзингни хор этма.

Заҳириддин Муҳаммад БОБУР

Ўзингни англаб ет!
ҲУРРИЯТ МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА
5 - 11 апрель
14 (167)-сон

Муассис: Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси

Бош муҳаррир Хуршид ДЎСТМУҲАММАД

Таҳрир ҳайъати: Азамат ЗИЁ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Амирқул КАРИМОВ, Абдуқаюм ЙЎЛДОШЕВ, Наим КАРИМОВ, Озод ШАРАФИДДИНОВ, Раҳмон ҚЎЧҚОР

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 165-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими А-2.

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй. Телефонлар: 133-69-45, 136-53-63

Индекс:
Якка обуначилар учун — 233 Ташкилотлар учун — 234

«Шарқ» нашриёт- матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Зокиржон АЛИБЕКОВ
Топшириш вақти — 21.00
Топширилди —18.00
Буюртма — Г - 225

Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин. Таҳририятга юборилган мактуб ва мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Hurriyat kompyuter markazida terildi va sahifalandi. Sahifalovchi: Sh.SAYDALIYEV

БИР БОР ЭКАН,

Ҳамкасблар ҳангомаси

БИЛЛУР КУЛДОН

"Маърифат" газетаси масъул котиби, истеъдодли шоир дўстимиз Икром Искандарнинг чиройли биллур кулдони бор эди. Сифати шунчалик зўрки, қарасангиз аксингиз кўзгудагидай тиниқ кўринади. "Калнинг нимаси бор — темир тароғи", деганларидек, ҳар гал унинг хонасига ташриф буюрганимизда, салом-аликдан сўнг:

— Тутуни сиздан, кулдони биздан, — дея ўша бебаҳо матоҳини қўш қулфли "темир сандиғи"дан(сейфидан) олиб стол устига қўярди. Табиийки, бундай жонон кулдонда сигарет чекиш завқидан бебаҳра қолмаслик учун биз ҳам икки дона тамакини тасаддуқ қилишга мажбур бўлар эдик.

Аммо бир гал борганимизда, у нечундир "тарки одат" қилиб, биллур кулдонни чиқаришга шошилмади. Ахири сабримиз чидамади.

— Тилло кулдонингизни тезроқ олсангиз-чи, — дедик қутидан икки дона тамаки ола туриб.

— Ҳалиги... Кулдон йўқ эди-я, — деди Икром Искандар алланечук гуноҳкорона жилмайиб.

— Ия, нега? — сўрадик ажабланиб. — Ўғирлатдингизми?!

— Ўғирлатганимиз-ку йўқ, — деди у ўша алфозда. — Фақат... шу, кашандалик ҳам жонга тегди. Чекишдан қутулмоқни ният қилиб, кулдонни синдириб ташлаган эдим-да.

— Оббо, чекишни ташлаш учун шундай ноёб идишни синдириш шарт эдими? — дедик беҳад таассуф билан. — Ундан кўра бизга совға қилиб қўя қолмабсиз-да.

— Ирим қилган эдим-да, — деди биродаримиз пушаймонлик билан.

— Хўш, энди чекмаяпсизми?

— Қаёқда? — деди у қўлимиздаги сигаретга суқ билан термулиб. — Кулдонни синдириш осон-у, бу зормандани ташлаш қийин экан. Қани, битта олинг. Ҳар галгидек, тутуни сиздан, кулдони биздан.

Дўстимиз муғомбирона жилмайганича бир парча қоғоздан кулдон ясаб, олдимизга қўйди.

— Қачон янги биллур кулдон олсангиз, ўшанда бизнинг тамакидан чекасиз, — дея биз ҳам қўлимиздаги тамакини яна қайтариб қутига солиб қўйдик.

Ғафур ШЕРМУҲАММАД

МАСЛАҲАТГА МАҲСИ КИЙДИРИБ...

Маслаҳатга маҳси кийдириб,
Тижоратга қўл урди дўстлар.
Мени мақтаб, роса ийдириб,
Сармоямга қўл урди дўстлар.

Қариндошлар бўлдилар қатор,
Ҳар бириси катта тадбиркор.
Тез орада миллионер бўлиб,
Топсам ажаб, элда эътибор.

Ботмон-ботмон бўлди топганим,
Шартномалар қоғозда қолди.
Кетди обрў, кетди сармоя,
Еган ошим бўғзимда қолди.

Тополмайин ҳатто қўшнимни,
Қуда-анда кўчиб кетганми?
Олган қоғозин тўлай демайди,
Ном-нишони ўчиб кетганми?

Яхши ҳам отамдан қолган,
Эски чориқ, эски уйим бор,
Миллионерлик даъвосин қилган,
Пишмаса-да, хомроқ ўйим бор.

Маслаҳатга маҳси кийдириб,
Сизга айтай сўзим айтайин.
Ҳеч ким топмас жойларга кетиб,
Тижоратчи бўлиб қайтайин.

Қариндошлар тўйларда керак,
Маросимлар сўйларда керак.
Иш билганлар чулчит бўлса ҳам,
Барокатдан берарлар дарак.

Дадахон ЁҚУБОВ

БОШҚОТИРМА

Тузувчи: Нилуфар МИРҲОЖИЕВА

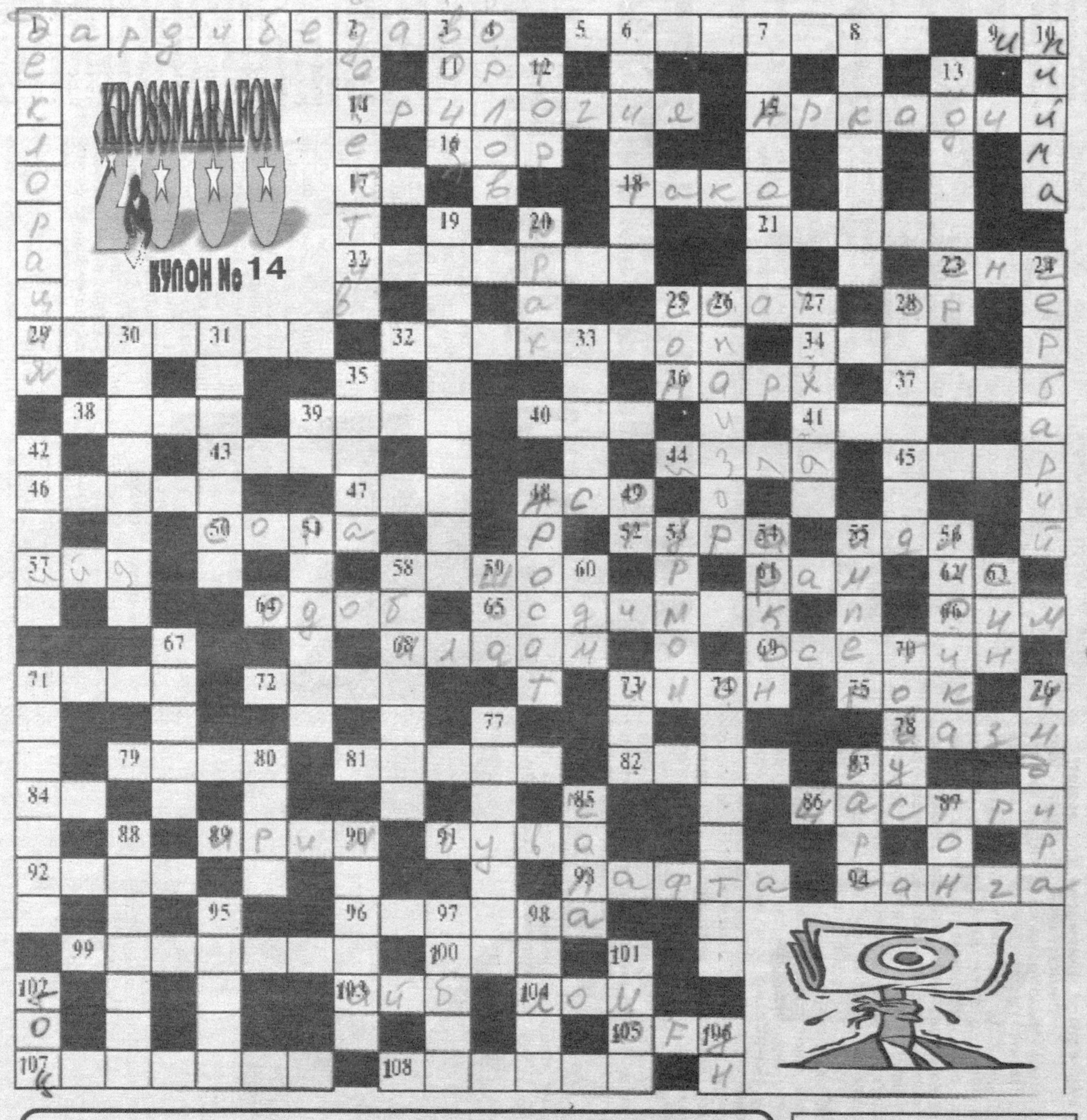

БЎЙИГА: 1.Бир неча давлат ёки халқаро аҳамиятга эга бўлган ҳужжат. 2.Жиноят ва жиноятчилик мавзусида ёзилган асар. 3."Ўзбекфильм" маҳсулотларидан бири. 4.Россиядаги шаҳар. 6.Ичишга ярокли суюқлик. 7.Гўнг титувчи, ўлимтикхўр қуш. 8.Тиббиёт мутахасисликларидан бири. 10.Қишки оёқ кийим. 12.Миллий мусиқа асбоби. 13.Кучланишни маълум микдорга тушириш ёки кўтариш жиҳози. 19.Баён қилмоқ, тасвирлаб бермоқ. 20.Қалб, дил. 24.Ўсимлик ёки уларнинг баргларидан тўпланган коллекция. 25.Математик атама. 26.Волидаи муҳтарама. 27.Нарса ёки буюларнинг маълум миқдорга кўра тартиблангани. 28.Жаҳоннинг номдор университетларидан бири. 30.Геометрик жисм. 31.Санъат турларидан бири билан шуғулланувчи. 33.Қимматли тош. 35.Эски кўрпа-кўрпачаларнинг пахтаси. 39."Уриш" ҳаракат номининг буйруқ шакли. 42.Навоий давригача яшаб, ижод қилган мумтоз шоирлардан бири. 48.На жаннат, на дўзах. 49.Сўз туркуми номи. 51.Айлана диаметрининг ярми. 53.Дарахтзорлардан ташкил топган минтақа. 54.Қалин ип. 55.Ток кучи ўлчов бирлиги. 56.Адабий тур. 58. Сув кучи билан юритиладиган мой ишлаб чиқариладириш "корхона"си. 59.Қувноқ, хуррам. 60.Соч ёки юнг толаси. 63.Араб алифбоси ҳарфи. 67.Ҳ.Шарипов иштирок этган фильмлардан бири. 70.Чиройли қуш. 71.Хароба. 73.Маҳаллий американиклар қабиласи. 74.Шиша билан қопланган (бино). 76.Гандилар сулоласи вакиласи. 77.Мумтоз шоир. 80.Касаллик, ташвиш. 83.Япроқ. 85.Тўлиқ бўлмаган, тугалланмаган. 87.Товуш оҳанги, овоз сатҳи. 88.Баҳор ўсимлиги. 90.Жой, бино, гўша. 95.Юрак хасталиги. 97.Исломда биринчи қотиллик ҳодисаси ҳақидаги ривоят қаҳрамонларидан бири. 98.Қўлнинг бир қисми. 101.Ҳ.Олимжон асарларидан бирининг қаҳрамони. 102.Жуфтнинг акси. 106.Товуш, сас.

ЭНИГА: 1.Тузалмайдиган, касали даво билмайдиган. 5.Ҳаво таркибидаги газ. 9.Пахтадан олинадиган тола. 11.Россия жамоатчилик телевидениеси. 14.Уч мустақил асардан ташкил топган жамланма. 15.Рус ёзувчиси Гайдарнинг тахаллусдаги исми. 16.Мажбур, муҳтож. 17."Киндзадза" фильми қаҳрамонларининг саломлаш сўзи. 18.Болишнинг Қашқадарё вилоятининг айрим туманларидаги синоними. 21.Амал қилишлик иши. 22.Ўрик тури. 23.Кийимнинг бир бўлаги, парчаси. 25.Вақт ўлчов қурилмаси. 28.Ғурур, номус. 29.Улкан давлат, салтанат. 32.Хушбўй суюқликлардан бирининг номи. 34.Сарой ёки қалъанинг баланд девор билан ўралган ички қисми. 36.Нарсаларнинг сотилиш баҳоси. 37.Христиан дини байроғи остида уюштирилган бир нечта ҳарбий юришларнинг аталиши. 38.Араб давлатларидан бири. 39.Беҳуда исроф этилган, завол бўлган. 40.Россия шимоли-ғарбидаги денгиз қўлтиғи. 41.Уйдирма, тўқима гап. 43.Ранглардан бири. 44."Ахтармоқ" феъли синонимининг буйруқ шакли. 45.Қўй, қорамол ёки йилқи подаси. 46.Туркиянинг "Улкер" фирмаси маҳсулотларидан бирининг номи. 47.Ҳайвон аъзоларидан бири. 48.Мусо (АС)нинг аждаҳога айланадиган мўжизавий жиҳози. 50.Ўзбек санъаткор аёли Эшонтўраеванинг исми. 52.Хонлик замонидаги мансаб. 55."Адолат" сўзининг ўзаги. 57.Ҳайит, байрам. 58.Гуручнинг майдаси. 61.Ҳинд кинoларидан бирининг қаҳрамони. 62.Ҳид, бўй. 64.Ахлоқ, юриш-туриш. 65."Осмоқ" феълининг ўзлик нисбатдаги шакли. 66.Европадаги қадимий шаҳар. 68.Илғор, тез. 69.Кавказ халқларидан бири. 71.Хайрлашиш, ажралиш. 72.Сут эмизувчи ҳайвон. 73."Сенсан северим, хоҳ ..., хоҳ ...ма" (Ғазалдан). 75.Замонавий мусиқа турларидан бири. 78.Оғирлик, масса. 79.Қизиқчиларимиздан бирининг исми. 81."Қопқоғи йўқ" сув ҳавзаси. 82.Санъат тури. 83.Кўрсатиш олмоши. 84.Ноталардан бири. 86.1966 йилги Тошкент зилзиласидан аввалроқ шу ерда вафот этган ҳинд давлат арбоби. 89.Кўпинча аёллар ишонадиган ва амал қиладиган майда-чуйдалар. 91."Бобо" сўзининг бошқа бир шакли. 92.Адабий турлардан бири. 93.Болалар миллий ўйинларидан бири. 94.Осиёдаги йирик дарёлардан бири. 96.Бирор нарса ёки мулкнинг эгаси бўлган аёл. 99.Қуёш ва ёмғир натижасида юзага келадиган ранглар жилоси. 100."Она" сўзининг айрим шаҳар шеваларида ишлатилиши. 103.Хато, гуноҳ, жиноят. 104.Асосан тешиш учун ишлатиладиган оғир металл иш қуроли. 105.Заҳар. 107.Ёввойи ўсимлик. 108.Рус фотоаппарат маркаси.

ОВОЗА

Шаҳрисабз бозорларида пиёзнинг баҳоси нақ 1 сўмга тушганмиш

Тошкент шаҳар А.Икромов туман ҳокимияти томонидан Ибрагимов Баҳодир Абдуқодирович номига берилган №106155 рақамли патент қоғози йўқолганлиги сабабли БЕКОР қилинади.

Рангба-ранг латифа

Икки яхудий баҳслаша кетди.
— Қора ҳам ранг-да!
— Йўқ, ранг эмас!
Улар Раввиннинг ҳузурига боришди.
Раввин босиқ оҳангда жавоб берди:
— Қора ҳам ранг, бўтам...
Баҳслашувчилар нари кетди. — Оқ ҳам ранг, тушундингми?
— Ҳеч қанақасига! Оқ ранг эмас!
Яна Раввинга боришди.
— Оқ ҳам ранг-да, бўтам, ранг бўлмай, нима?
Баҳслашувчиларнинг биринчиси иккинчисига деди:
— Нима қиласан тортишиб, айтдим-ку, оқ-қора ҳам ранг. Демак, сенга рангли телевизоримни сотяпман, тушундингми?!

* * *

Наркоман йигитлардан бири ўлиб, уни қабристонга келтиришди. Бу орада унинг ҳамтовоқлари обдон кайфини оширишга улгуришган эди. Видолашув маросими бошланиб, улардан бирига сўз беришди.

— Қани-и-и, ҳаётларинг ширин бўлси-ин, горько-о! - деб юборди у кўзини очолмай.

— Хў, банги, нима деяпсан, братанни армияга кузатяпмиз-ку! — деб танбеҳ берди бошқаси.

* * *

Беморларни қабул қилавериб толиққан шифокор аёл ҳузурига кириб келган беморга шивирлаб деди:
—Қани, ечинақолинг...
Бемор йигит ҳайрон бўлиб шифокорга анграйиб турдида,кейин:
— Аввал ўзингиз ечининг, - дея шивирлади.

* * *

— Йигитча, — деди уйқусираб эшикни очган ота остонада турган йигит билан қизга қараб. — Биринчидан, қизимни соат 12 гача олиб келаман, деган эдингиз. Ҳозир эса, уч бўлди. Иккинчидан, бу — менинг қизим эмас-ку!

* * *

Ёши 105 га чиққан бемор оғирлашиб қолди. У 103 га чиққан дўстини ёнига чақириб:
— Оғайни,-деди у инқиллаб, - вақт-соатим етганга ўхшайди. Мендан кейин изимдан етиб борарсан. Ке, келишайлик, у ёққа борганда бу дунёдаги қилган ишларимиздан оғиз очиш йўқ. Уқдингми?..

* * *

Битта француз — хотинбоз, иккитаси — дуэлчи, учтаси бир бўлса — революция деявер.

Битта немис — инжиқ, иккитаси — завод, учтаси — уруш.

Битта яҳудий — магазин мудири, иккитаси — халқаро шахмат турнири, учтаси —рус миллий банки.

Битта рус — ароқхўр, иккитаси — муштлашув, учтаси — маъмурият.

Битта венгер — шунчаки венгер, иккитаси — сиёсий партия, учтаси — бунақаси бўлиши мумкин эмас: учта венгердан биттаси яҳудий ё немис.

* * *

Таътилга чиқиб қишлоғига келган талаба, остонадан хурсанд кириб келди.
— Онажон! Қизли бўлдим, табрикланг!
— Вой-й! Қаерда ўқияпти қизинг?
— Нималар деяпсиз, онажон, ҳали бир ёшли бўлмадику!..

Шов-шув!

АВТОЭКСТРАСЕНС АЁЛ

Газетамизнинг ўтган сонида Сарғузор қишлоғидан чиққан ғаройиб аёл ҳақида хабар бергандик. Махсус мухбиримиз бир ҳафтаки, ўша ёқдан бери келмайди. Бири-биридан ажабтовур хабарлар келиб турибди. Уларни пешма-пеш ўқийсизлар, азизлар!

Лекин қоратанли билан гаплашолмадим. Аниқроғи, иккаламиз ҳам бир-биримизга нималарнидир айтдик. Бироқ менинг гапимга мен, унинг гапига у тушунди, холос. Аммо унинг олиб келган машиналарига қараб бўлмасди. Ҳатто биттасининг ярми йўқ. Мен уни кўриб мийиғимда кулганча: "Ҳа, ўзбекмассан-да, соддасан", деб қўйдим ичимда. Япон қариндошнинг олиб келган бешта мошинаси эса уникидан баттар экан. Товба, Японияда одамлар машинасининг бирор жойи сал чизилиб қолса, дарров янгисига алмаштиришади, деган гапларни кўп эшитганларим бор. Лекин бу... Шунинг учун менда у билан гаплашиш иштиёқи пайдо бўлди.

Унинг ёнига борганимда, япон ҳар хил тайотта-пайотталари ортилган узундан-узоқ прицепли юк мошинасининг кабинаси ёнида "Саратон" сигаретасини лабига қистирганича турарди. У менинг ёнига яқинлашиб бораётганлигимни кўргач: "О, орток озбек, сом бор, сом", дея сўради."Эй, оғайни, — дедим у билан кўришгач, ўзбек тилини амаллаётганига хурсанд бўлиб, - сомни Қирғизистонга борсанг топасан, бизники сўм". У аввалига бироз ўйланиб турди, сўнг мошинасининг кабинасига сакраб чиқдида, қизил муқовали китобчасини олиб варақлай кетди. Кейин бирдан юзи ёришиб кетиб: "Ҳа, ҳа, маники адашган, сўм тўгри. Бор?" дея қайта сўради. Ўзи Ҳабибулло ака берган сафар пули етадими-йўқми деб ўйлаб келаётгандим. Унинг гапини эшитиб бироз саросималаниб қолдим.

Япон қурғур жуда тез илғаб оладиганлардан шекилли, аҳволимни дарров тушуниб: " Йок, йок, сотиб оладе ман. Қанчадан?" деб сўради юзига жиддий тус бериб. Мен ҳозир бозорда 750 микин ё доллар яна ошдими, дея ўйлаб тургандим. У "Онга бир болди?" деди яна. "Қанақа ўнга бир", дедим мен унга ҳайрон бўлиб. "Бер сўм, он доллор". Очиғи, бу гапни эшитиб йиқилиб тушишимга сал қолди. Кейин, мабодо кайфи йўқми, деган хаёлда унга яхшироқ назар солдим. Чунки, ҳар қалай, чет эллик, агар унга айтганидек қилсам, эртага майда-чуйда гаплар кўпайиб кетиши эҳтимоли пайдо бўлиб қолиши ҳам мумкин-да. Лекин ёмон нарса айтмади.

Ўн доллар менинг битта ойлик маошим-ку! Агар бир сўмга бутун бошли ойлик маошимни сотиб олсам, эҳ-ҳей. Шуни ўйлаб туриб ё устидан, ё остидан деган фикрда: "Бор", дедим. У хурсанд бўлиб кетиб, дарров қўйнига қўлини тиқдида, бир даста 100 купералик долларларни чиқарди. Мен эса ўз навбатида Ҳабибулло ака берган тўрт минг сўмни олдимда, орасидан минг сўмини ажратдим.

Очиғи, ўн минг долларни ушлаб кўраман, деб хаёлимга ҳам келтирмаган эдим. Шу боисдан қўлимга олаётганимда қалтираб ҳам кетдим. Бироқ, япон яна хавотирга тушиб қолмасин деган ўйда, дарров ўзимни тутиб, ундан: "Сўм нега керак бўлиб қолди?" деб сўрасам: "Экстросенс ҳанум сўм олади экан", деб жавоб қайтарди у.

Сарғузор қишлоғидан Акбар ШОҲ "Ҳуррият" учун махсус тайёрлади.

АФОРИЗМ ЎРНИДА

Ўзбекни отиб ўлдирма, ошга айтиб ўлдир!

Воқеа

(Давоми. Боши аввалги сонда)

Тадбиркор амалдор билан "келиша олмади". Ва уйига кетди.

"МАМАТКИНО" ҲАНГОМАЛАРИ

(Муҳаммаджон Олимов хотираларидан)

"ЖУДА БАЛАНДМАН"

Ҳамза номли театр саҳнасида кўп йиллар давомида Шекспирнинг "Ҳамлет" фожеаси катта муваффақият билан қўйилган эди. Қатор ўзбек атоқли саҳна усталари мазкур спектаклда бетакрор образлар яратишган. Шунинг учун бўлса керак, ҳозиргача "Ҳамлет" неча бор саҳналаштирилмасин, барибир ҳақиқий томошабин ўша "мўъжиза"ни кўришдан бенасиб қолаяпти. Ана шу муваффақиятга ўзига хос ҳисса қўшган таниқли актёр Миршоҳид Мироқиловдир. У кишининг "гўрков" образини атайлаб кўриш учун томошабинлар театрга тушишарди. Кунлардан бир куни Миршоҳид ака маълум тантана сабабли театрга пинҳоний ширакайфда келади. Ҳамма нарсани пайқайдиган Тиллахўжа ака ҳам буни билмай қолади. Миршоҳид ака "бир амаллайман" деган мақсадда суфлёр ёрдамида базўр спектаклни ўйнарди. Ташналик, бош оғриғи аксига ҳаддан ошади. Шунда тоқати тоқ бўлган Миршоҳид ака бирдан гўрдан бошини чиқариб: " Олим, бўлмайди, жуда баландман. Бу ёғини ўзинг тўғрилайсан", деб яна гўрга кириб кетади. Залда эса кулгу аралаш гулдурос қарсаклар янграйди.

Эртасига эса Миршоҳид ака ҳайфсанни "чўнтакка" солади.

"СОРА ОПАНИНГ БЮЛЛЕТЕНИ"

Санъатсеварлар ичида турли касб эгалари бўлади: хизматчи, ишчи, деҳқон, савдо ходими... Машҳур ва севимли актёр Аброр Ҳидоятовни олибсотарлар жуда ҳурмат қилишар, маҳоратига қойил қолишарди. Улардан баъзилари кечқурун ҳатто спектаклнинг оммавий саҳналарида қатнашарди ҳам. Улфатсевар мухлислар "чойхона палов" атрофида Аброр аканинг ширин суҳбатидан тез-тез баҳраманд ҳам бўлишар экан. Бир куни Аброр ака тантилик қилиб:

"Энди "қора боланинг" ҳисобидан ҳам ош енглар", деб бироз эҳтиросда чўнтагидан заём ўрнига Сора опанинг бюллетенини чиқариб мухлисларига ишора қилиб узатди.

Сезгир савдогарлар меҳмондорчиликдан сўнг кайфичоғ Аброр аканинг киссаларига бюллетенни солиб уйига кузатиб қўйишибди.

"ПИЁЛА"

Марҳум санъаткор Эркин Тўйчиев билан ҳамкасбимизнинг тўйида мазза қилиб ўтиргандик. Шунда Эркин ака қўлига пиёлани олиб:

"Мулла Маматхон, пиёланинг сири нимада эканлигини биласанми?" деб сўради ва жавобни кутмай давом этди: "Билганингда менга ўхшаб сочинг оқарган бўларди. Шу пиёла олдин коса бўлган. Аммо ғам, ташвиш кўравериб кичрайиб, пиёла бўлиб қолган".

Ҳабибулло АБДУЛМАЖИД

ТЎКИНЛИК

БОЗОРНИНГ ФАЙЗИ—ИНСОФДА!

Марғилонни савдогарлар шаҳри дейишади. Бу бежиз эмас. Бугунги кунда шаҳарда бир эмас, 9 та катта-кичик бозор ишлаб турибди.

Марғилон деҳқон бозори 1996 йилда ҳиссадорлик жамиятига айлантирилгач, бозордаги ишлар аста-секин изга тушиб кетди. Янгиқўрғондан бир мошин картошка келтирган Сиддиқжон ака Султонов шундай дейди:

— Худога шукр, тирикчилик ташвишида унча-мунча юрт кездик. Марғилон халқидек одамохун, меҳмондўст, ширинсўз юрт камдан-кам топилади. Мана тўрт кундирки, Марғилон нони, суви-тузи бизга озиқ бўляпти. Бир кун туз татиган жойга минг маротаба салом бер деганлар. Илоҳо, Марғилондан, бутун юртимиздан хайр-барака кўтарилмасин.

Содиқжон Тожимаматов қўшни Қирғизистон Республикасининг Новқат туманидан картошка келтирибди.

— Айнан Марғилон бозорига келишимизнинг сабаби, — дейди у. — Бу ерда ўзимизга ҳам, машинадаги юкимизга ҳам қўноқ топилади. Бозор эгалари бизларни дўстона кутиб олади. Айрим бозорлардагидек дарров олибсотарларга рўпара қилишмайди. Деҳқон ўзи етиштирган маҳсулотини ўзи сотиб, ҳузурини ҳам ўзи кўради.

— Шу даргоҳда ишлаётганимга роппароса 40 йил бўлибди,— дейди Камила Витмоновская, — Шу давр ичида қанчадан-қанча кишилар билан ишлашга тўғри келди. Раисимиз Шуҳратжон Асқаров, унинг ўринбосари Зафриддин Набиев, деҳқон бозори мудири Муҳаммаджон Исломов ва бошқаларнинг ёшлари 30-35 ёшлар оралиғида. Ёшлардаги меҳнатга бўлган шижоатни кўриб менинг ҳам беихтиёр ёшаргим келади. Шунданми, йилдан-йилга иқтисодий кўрсаткичларимиз ошиб боряпти. Ўтган йили йиллик режани 48 миллион 68,1 минг сўмга бажарган бўлсак, бу йилгисини 70 миллион сўмга етказамиз деб келишиб олдик.

Бозордаги ободончилик, кўркамлаштириш соҳаларидаги ишларни айтмайсизми? 169 кишини бирлаштирган аҳил жамоамизда ўзининг камтарлиги, меҳнатсеварлиги билан кўпчиликка ибрат бўладиган кишилар кўпчиликни ташкил этади. Иқболжон Тўхтасинов, Ҳасанбой Отажонов, Яҳёхон Арслонкулов ва бошқалар ана шулар жумласидандир.

Дарҳақиқат, Марғилон — қадим, азим ва ҳамиша навқирон шаҳар. Бу юрт ўзининг гўзаллиги, мафтункорлиги билан кимларни ўзига ром этмади дейсиз. Марғилон ва марғилонликлар ўз мафтункорлигини сира ҳам йўқотмасинлар. Омон юртдан хайр-барака кўтарилмасин.

Маъмур МУСУЛМОНОВ
Фарғона вилояти

БИР ЙЎҚ ЭКАН...